

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»

Особливості актуалізації семантичної компресії у популярних
англомовних ток-шоу (перекладацький аспект)

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студ. групи ПР.м-91
Тітарева Марія Станіславівна

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доцент
Ємельянова Олена Валеріанівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО МЕДІА-ДИСКУРСУ	7
1.1 Медіа-дискурс як особливий тип дискурсу	7
1.2 Мовні та мовленнєві особливості ток-шоу	14
РОЗДІЛ 2 СПЕЦИФІКА АКТУАЛІЗАЦІЇ СЕМАНТИЧНОЇ КОМПРЕСІЇ У ПОПУЛЯРНИХ АНГЛОМОВНИХ ТОК-ШОУ	21
2.1 Види мовної компресії та їх характеристика	21
2.2 Особливості вживання прийому обірваної фрази як засобу семантичної компресії у діалогічних фрагментах популярних англomовних ток-шоу ..	29
РОЗДІЛ 3 СЕМАНТИЧНА КОМПРЕСІЯ У ПЕРЕКЛАДАХ ПОПУЛЯРНИХ АНГЛОМОВНИХ ТОК-ШОУ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	39
3.1 Особливості представлення семантичної компресії при перекладі англomовних ток-шоу на українську мову	39
3.2 Розвиток та закріплення комунікативних навичок шляхом вивчення семантичної компресії на заняттях з англійської мови.....	48
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58
РЕЗЮМЕ	66

ВСТУП

Друга половина ХХ - початок ХХІ століття – це час появи та популяризації нових засобів масової інформації та нових інформаційних технологій. Динамічний розвиток традиційних засобів масової інформації та поширення Інтернету сприяли формуванню єдиного інформаційного простору, конгломерації багатьох медіа-потоків. Інтернет та пов'язані з ними технології відносяться до провідних засобів масової комунікації та необхідної обробки інформаційних ресурсів та розповсюдження великих масивів даних. Як результат, засоби масової інформації сильно впливають на поведінку мовної комунікації.

Слід додати, що медіа-дискурс відображає стан суспільства, відбиває як позитивні, так і негативні зміни в певний період його розвитку. Вибираючи мовну одиницю, граматичну форму або структуру вислову, людина не лише показує індивідуальні мовні вподобання та звички, але й демонструє мовні навички окремих класів та соціальних груп [32, с. 214].

Медіа-дискурс інтегрований у соціальні, особисті та професійні стосунки і може бути використаний для досягнення відповідного ілокуційного ефекту. Медіа-дискурс – це провідний тип дискурсу, який проникає у всі типи інституціональної та повсякденної комунікації. Медіатексти стають важливим засобом формування світогляду суспільства та світосприйняття людей.

У сучасному світі особливого поширення набувають різноманітні розважальні шоу. Вони забезпечують взаємодію людини з реальним світом, але мають розважальний характер. Часто вони не несуть якоїсь важливої інформації, проте слугують засобом відпочинку та допомагають людям відчутти себе ближчими з відомими зірками. Дуже важливу роль в медіа дискурсі відіграє представлення інформації у скороченому вигляді, оскільки телевізійний час програм обмежений. Одним з перших на це звернув увагу Т.Ван Дейк, виділивши короткий зміст як один з категоріальних компонентів медіа дискурсу. Медіатекст посилюється такою стійкою системою параметрів,

як спосіб створення тексту (статутно-колегіальний), формат створення (усна і письмова форма) і засоби надання (друк, радіо, телебачення та інтернет), функціонально-жанровий тип тексту (новини, коментарі, публіцистика, реклама), що відсилає до теми ЗМІ. Медіатекст – це словесний мовний твір, створюваний засобами масової інформації, що має об'ємну і багаторівневу структуру.

Головними ознаками медійних текстів є стислість, інформативність та здатність привертати увагу. При цьому змістове наповнення залишається в повному обсязі, зберігаючи своє емоційне забарвлення та жанрові специфіки. Тут вступають в дію різні засоби текстової компресії. Текст підлягає ряду лексичних та граматичних трансформацій які роблять його значно меншим в об'ємі, але не менш інформативним.

Особливі умови використання текстів масової інформації – їх мультимедійність, семіотична ускладненість, швидкоплинність, – ускладнює їх створення. Одним з критичних питань в організації медіатексту виявляється обсяг, що обумовлено, з одного боку, стрімким зростанням інформаційних потоків, з іншого – загальномовною тенденцією до економії мовних зусиль. Дана проблема ще більш актуальна для медійного тексту, тому що він обмежений у часі і просторі, функціонує в умовах жорсткої конкуренції за увагу адресата та має власні специфічні жанрово-стилістичні особливості.

Скорочення обсягу тексту здійснюється методами мовної компресії. Компресія – це, підпорядковане законам мовної економії, вимогам жанру та особливостям інформаційного носія, спрощення в процесі обробки або створення тексту його поверхневої структури – за рахунок підвищення інформативності мовних одиниць і уникнення тих компонентів, які можуть бути зрозумілі з невербальної частини тексту, без зміни його інформаційної сторони в порівнянні з вихідним текстом або нейтральною стилістичною нормою.

Текст до і після компресії несе одну і ту ж саму інформацію про об'єкт опису. Але, зменшуючи число мовних компонентів (морфем, слів, речень),

компресія має істотний вплив на сигніфікативну сторону тексту, перебудовуючи його граматичну і семантичну структуру. У процесі перебудови функціональне навантаження перефразованих компонентів стає іншим в порівнянні з їх роллю в повній, не стиснутій формі мови.

Гранична кількість інформації, що опускається, залежить від текстової норми. У різних текстах вона буде різною, однак, є і загальний показник у цієї норми: мовна одиниця не повинна втрачати свою змістовність. В іншому випадку компресія тексту призводить до комунікативного провалу.

Актуальність роботи обумовлена тенденцією до економії мовних зусиль у процесі комунікації з огляду на шалений ритм сучасного життя та важливістю правильної інтерпретації стислих висловів, як у повсякденному спілкуванні, так і під час виконання перекладу. Науковців давно цікавить явище компресії у мові, проте ця тема більш детально розглядалась іншими галузями науки. З появою нових технологій та поширенням дискурсу ЗМІ з'являються нові сфери використання компресії та форми її прояву. А отже з точки зору мовознавства дана тема представляє особливий інтерес.

Мета роботи – дослідити явище компресії у популярних англо-мовних ток-шоу, що передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) з'ясувати визначення поняття *семантична компресія*;
- 2) встановити особливості медійного дискурсу та медіа тексту;
- 3) дослідити мовні та мовленнєві особливості ток-шоу;
- 4) розглянути основні мовні засоби, що слугують інструментом скорочення знакової структури мови;
- 5) з'ясувати типи мовної компресії та особливості їх вживання на різних мовних рівнях;
- 6) визначити ключові властивості застосування стислих виразів;
- 7) дослідити способи перекладу текстів, що зазнали мовної компресії;
- 8) запропонувати шляхи вивчення компресії на заняттях з англійської мови.

Об’єкт дослідження – тексти, що зазнали мовної редукції, представлені в англомовних ток-шоу.

Предмет дослідження – аналіз впливу компресії на мовну структуру та особливості вживання компресії в англомовних ток-шоу.

Матеріал дослідження – діалогічні фрагменти популярних англомовних ток-шоу.

Аналіз досліджень і публікацій за темою. Ґрунтовне вивчення компресії почалося лише у другій половині ХХ століття, та було частиною досліджень у галузі психолінгвістики, оскільки специфіка перекладацьких проблем зацікавила не лише лінгвістів, але і представників інших галузей науки, особливо, психології та психолінгвістики, при чому останні вивчали переклад як фундамент для дослідження явищ суміжних галузей. У процесі загального вивчення лінгвістики, особлива увага приділялась дослідженню явищ мовної компресії. Серед вітчизняних вчених аналізом даного лінгвістичного феномену займалися Гусак І. П [6], Вовченко О. О [4], Калашник Н. Г [12], Кобякова І. К [14], Парканський А. Б [24], Передрієнко Т. Ю [25], Почепцов Г. Г [27], Рахманова І. Ю [28]. Такі знані зарубіжні науковці як Koshik I. A [42], Lerner G. H [44], McCarthy M. [46], Walker G. [49], Wayne M. [50] зосередили наукові пошуки на вивченні процесів мовної редукції.

Під час написання роботи були використані наступні **методи дослідження**: описовий, зіставний, метод компонентного аналізу, – та прийомами дослідження: суцільна вибірка матеріалу, кількісна обробка цього матеріалу. Описовий метод стає в нагоді при зануренні в сутність поняття мовної компресії та медійного дискурсу, основні механізми та принципи його функціонування. Зіставний метод застосовано при порівнянні вихідного скороченого тексту з його перекладом цільовою мовою.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання на заняттях з англійської мови, практики перекладу з англійської мови та лінгвокультурознавства. Також за одержаними

результатами можна створити методичні рекомендації стосовно перекладу текстів, що зазнали мовної компресії.

Теоретичне значення роботи полягає в дослідженні залежності ефективного спілкування від вживання семантичної компресії, її вплив на структуру та розвиток мови. А також у тому, що вона робить внесок у дослідження маловивчених питань комунікативної теорії тексту.

Характеристика структури роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів (кожний з яких включає 2 підрозділи), висновків та резюме. У першому розділі розглядаються поняття медійного дискурсу та ключові особливості мови ток-шоу. Другий розділ присвячений дослідженню різних видів мовної компресії та її вживання у діалогах англomовних ток-шоу. У третьому розділі розглянуто приклади вживання навмисно обірваних фраз у діалогічних фрагментах ток-шоу та запропоновано шляхи вивчення компресії на заняттях з англійської мови. Загальний об'єм – 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО МЕДІА-ДИСКУРСУ

1.1 Медіа-дискурс як особливий тип дискурсу

В умовах бурхливого розвитку технологій, різних способів комунікації та зростаючої ролі засобів інформації в житті суспільства особливого значення набувають інформаційні жанри в різних видах медіа. В даний час вони серйозно конкурують з іншими формами отримання і створення інформації, що виникають завдяки новим технологіям. Вербальна комунікація – це ключ до прогресу. Сьогодні всіх нас найбільше цікавить інформація, яку ми отримуємо через засоби масової інформації і майже не уявляємо своє життя без них.

Сучасне суспільство намагається орієнтуватися в рамках суспільно-політичного життя своєї країни і світу в цілому. З цієї причини телевізійні новини є одним з головних джерел громадської інформації. Потреба в інформації – одна з головних функцій пізнання світу для людства в усі часи. На даний момент ЗМІ мають величезний вплив на суспільство, свідомість і сприйняття людей.

Розгляд лінгвостилістичних і медійних особливостей конкретних масових інформаційних підмов є основою внутрішньої структури поняття "мова ЗМІ". Інформаційні тексти є основними складовими медійної мови, що дозволило перевести вивчення цієї області на новий якісний рівень – медіапереклад, що створює системний комплексний підхід до перекладу медійного дискурсу.

Медійний дискурс відноситься до типу взаємодій, які відбуваються через мовну платформу, усну або письмову, в якій дискурс орієнтований на читача, слухача або глядача, який не обов'язково присутній в момент отримання інформації. Медійний дискурс не є випадковим або спонтанним. Якими б очевидними не здавалися ці основні характеристики, вони мають

вирішальне значення для дослідження, опису та розуміння медійного дискурсу.

«Медіадискурс – це сукупність процесів і продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації в усьому багатстві і складності їх взаємодії» [7, с.152]. Визначальними одиницями медіадискурсу, які поділяють загальну інформацію на окремі підтеми, є медіатексти, тому аналіз медіадискурсу без вивчення поняття «медіатекст» неможливий. Відмінності між медіатекстом і медіадискурсом можна простежити за допомогою комунікаційної моделі, яка є ключовим поняттям для теорії комунікації і допомагає представити процес людського спілкування в найбільш повному структурованому вигляді. Універсальний варіант комунікаційної моделі містить наступні компоненти комунікації: відправник повідомлення, одержувач повідомлення, канал, зворотній зв'язок, саме повідомлення, процеси кодування і декодування повідомлення, а також ситуація спілкування або контекст.

Визначаючи текст, медіатекст і медіадискурс на основі даної моделі, Т.Г. Добросклонська пише, що текст – це повідомлення, медіатекст – це повідомлення плюс канал, а медіадискурс – це повідомлення в сукупності з усіма іншими компонентами комунікації [7, с. 64].

Як особливий тип засобів масової комунікації дискурс є соціальним явищем, головна функція якого – впливати на масову аудиторію за допомогою змістовно-інформаційних та оціночних даних, що передаються медіа-каналами. Отже, медіа-дискурс – це механізм оновлення інформації за допомогою різних засобів комунікації Медіа інституту [27].

І.А. Кожемякін виділяє два підходи до визначення медійного дискурсу. Перший підхід постулює, що медіа-дискурс – це специфічна словесно-ментальна діяльність, властива лише інформаційному простору ЗМІ [15, с. 15]. Цей підхід відрізняє медійний дискурс від інших типів дискурсу, таких як політичний, релігійний, науковий тощо на основі таких параметрів дискурсу, як використання мови та комунікативної сфери його реалізації. Другий підхід

зазначає, що медіа-дискурс – це будь-який вид дискурсу, що реалізується в медіа-просторі та виробляється засобами масової інформації.

Поряд із формуванням знань та оцінкою об'єктів, медійний дискурс пояснює різні способи передачі інформації. Це призводить до припущення, що центральним поняттям медіа-дискурсу є не соціально-політичні процеси, а методи їх опису [15, с. 13-15]. Таким чином, аналіз медіа-дискурсу спрямований, з одного боку, на акцентування важливих елементів процесу створення смислу та мовлення, а з іншого боку, на визначення ролі медіа-контексту у формуванні сенсу.

М. Р. Желтухіна визначає відмінні риси медіа-дискурсу, які включають [10, с.30]:

- 1) групова кореляція (автор поділяє погляди своєї групи);
- 2) гласність (орієнтація на масового адресата);
- 3) орієнтація на розряд (створення конфлікту з наступним його обговоренням);
- 4) постановочна та масова орієнтація (вплив на кілька груп одночасно).

Є.Уварова пропонує два підходи до визначення типів медіадискурсу. Перший підхід стверджує, що основою для виокремлення типів дискурсів є функціонування мови в різних сферах людської діяльності, таких, як: наука, освіта, політика, засоби масової комунікації. У цьому випадку медіадискурс визначається як специфічний тип мовно-інформаційної діяльності, який характерний тільки для сфери мас-медіа, і відповідно виділяють медіадискурс, політичний, релігійний, науковий та ін. типи дискурсу. Другий підхід полягає в тому, що медіадискурсом називають будь-який вид дискурсу, що реалізується в сфері масової комунікації. У цьому розумінні дослідники виділяють політичний, релігійний та інші типи медіадискурсу [33, с.97].

Медійний дискурс слід розглянути з двох сторін. По-перше, які елементи беруть участь в процесі його створення, і по-друге, його аналіз на ідеологічному рівні. Одним з важливих напрямків досліджень у галузі медіадискурсу є критичне ставлення до нього, а саме критичний аналіз

дискурсу (КДА). Важливо, постійно оцінювати з суб'єктивної та об'єктивної точки зору повідомлення, які ми отримуємо через засоби масової інформації. Той факт, що медійний дискурс є публічним, означає, що він також знаходиться під пильною увагою багатьох знавців та аналітиків розмов та дискурсу. Завдяки онлайн-доступності газет, радіостанцій, телевізійних програм, а також досягнень в галузі технологій, які значною мірою компенсували фактор ефемерності, особливо радіо та телебачення, медійний дискурс стає ще більш привабливим для впливу на широку аудиторію.

Найважливішою особливістю інформаційних текстів є об'єктивна форма інформації, що відображає прагнення до нейтральності і знеособленості. Це пояснюється відсутністю авторства текстів новин, спільним способом створення, поширюваним від імені групи людей: редакції, телекомпанії, інформаційного агентства. Основна роль тексту новин полягає в інформуванні аудиторії про соціально значущі інциденти, події і факти, що відбуваються в країні і за кордоном, в повідомленні про різні явища, феномени та їх опис. Тексти ЗМІ мають ряд особливостей, що визначають їх лінгвістичні, стилістичні та форматні особливості. Проведене дослідження дозволяє визначити лінгвістичні особливості інформаційних текстів, які визначаються екстралінгвістичними факторами: на рівні морфології і синтаксису вони характеризуються значною кількістю дієслівних словосполучень, пасивних дієслівних форм, пасивних дієприкметників, різних безособових часових конструкцій (в англ. "There is" та continuous forms), а також словосполучень типу "прикметник + іменник" [11, с. 64]

Аналізуючи лексичні компоненти інформаційних текстів, слід відзначити високий ступінь експресивності способів їх вираження. Мова новин проявляється у використанні спеціальної лексики різних галузей знань, імен власних і скорочень. Як показує аналіз матеріалів, ключовою особливістю текстів новин на лексико-фразеологічному рівні є високий ступінь використання кліше. Клішовані зв'язки складають в середньому 20-

30% від загального числа слів. Дійсно, тексти новин досить передбачувані в плані використання мовних засобів медіатекстів.

Використання культурно специфічних предметів, що позначають характерні для даної культури об'єкти і явища, також є однією з відмінних рис. Структура текстів ретельно розроблена і гранично організована, що в поєднанні з незмінними особливостями на лінгвістичному рівні дозволяє розглядати ці тексти як глобальні і клішовані тексти масової інформації. Формат газети, що розуміється як зв'язок окремих зовнішніх ознак з певними особливостями змісту і стилю, включає в себе такі зовнішні ознаки, як кількість сторінок, тематична рубрикація, ілюстрації, конкретне розташування матеріалу, використовувані шрифти та ін.

На рівні формату інформаційні тексти характеризуються структуруванням за принципом перевернутої піраміди, що означає, що найбільш важлива інформація записується в першому і верхньому реченнях, в заголовку і підзаголовку. Потім ступінь інформативної насиченості знижується. Крім того, форматне структурування новинних матеріалів пишеться відповідно до принципу максимальної зручності для читачів (Reader-friendly) [52, с. 243]. Більшість повідомлень представлено також в короткій і повній формі, щоб читач міг вибрати найбільш цікаві новини. Звіт про найбільш важливі повідомлення в узагальненому вигляді поміщається на першій сторінці. Новини поширюються за основними тематичними рубриками (світові новини, новини спорту, бізнесу і т.д.). Довжина тексту повинна бути в межах 200-500 слів.

Культурологічна специфіка суб'єкта відіграє істотну роль в загальному обсязі інформації, що є дуже важливою в когнітивному аспекті вивчення інформаційних текстів, так як через неї реалізується категорія культурної специфіки. Завдяки високому ступеню повторюваності кожна з тем ЗМІ характеризується наявністю певного синтагматичного наповнення. Таке тематичне розшарування мовних одиниць представляє величезний інтерес, особливо з практичної точки зору. Найбільша складність – це переклад

емоційного забарвлення, що вимагає лексичних змін. У мові існує широкий спектр слів, які крім свого логічного значення мають емоційне значення або когнітивне значення [47, с. 172].

Мова засобів масової інформації включає в себе всі тексти, створювані і передані засобами масової інформації. Мова засобів масової інформації – це стійка внутрішня мовна система, що характеризується специфічними лінгвостилістичними особливостями. Мова ЗМІ розглядається як унікальна знакова система комбінованого характеру з певним співвідношенням вербальних і аудіовізуальних компонентів, властивих пресі, радіо, телебаченню, Інтернету. Медіатекст як базова одиниця мови ЗМІ являє собою складну багаторівневу систему, засновану на таких основних категоріях, як медійність, масовість, інтегративність і відкритість [31, с. 163].

Медіатекст посилюється такою стійкою системою параметрів, як спосіб створення тексту (статутно-колегіальний), формат створення (усна і письмова форма) і засоби надання (друк, радіо, телебачення та інтернет), функціонально-жанровий тип тексту (новини, коментарі, публіцистика, реклама), що відсилає до теми ЗМІ. Медіатекст – це словесний мовний твір, створюваний засобами масової інформації, що має об'ємну і багаторівневу структуру.

Інформаційні тексти – це тип текстів, орієнтованих на масову аудиторію, що характеризується поєднанням невербальних, вербальних і медійних одиниць [51, с. 576]. Однією із специфічних особливостей інформаційних текстів є те, що вони розробляються одночасно на трьох рівнях: текстовому, звуковому і відео.

Сьогодні медіатекст є одним з найбільш актуальних питань як соціальної лінгвістики, так і перекладознавства. Набираючи все більший темп і граючи все більшу роль в житті людей, медіатекст повинен бути правильно розглянутий і вивчений. Норман Фейрклоу у своїй книзі, присвяченій вивченню медійного дискурсу стверджує, що медіалінгвістика об'єднала

широке коло досліджень, пов'язаних з мовою ЗМІ, що розвивається дуже швидко та динамічно [39, с. 96].

Зважаючи на те, як швидко змінюються норми мови ЗМІ, постає проблема, пов'язана з її перекладом. Як показує практика, вони не можуть бути подолані тільки завдяки вивченню певних мовних форм, так як без розуміння логіки використання цих форм в мовній культурі спілкування комуніканти, які говорять іноземною мовою, оцінюючи ці форми з позицій і в термінах своєї рідної мовної культури, швидше за все, не використовують їх правильно. Все це актуально і для теорії і практики перекладу, і в зв'язку з вирішенням загальної проблеми адекватного перекладу, обумовленої необхідністю формування когнітивних моделей іншомовного дискурсу, співвідносних з моделями рідної культури, і встановлення відповідності між значущими семантичними, соціальними, прагматичними і лінгвістичними параметрами дискурсивної взаємодії в обох культурах. Когнітивно-прагматичний аналіз міжкультурної комунікації відкриває нові перспективи для подальшого теоретичного і практичного вивчення як традиційних, так і нових проблем, пов'язаних з дослідженням загальних принципів і механізмів мовної діяльності, взаємодії мови і культури.

Отже, поняття «медіатекст» і «медіадискурс» є головними теоретичними складовими медіалінгвістики; медіатекст – це різновид тексту, розрахованого на масову аудиторію, яка характеризується поєднанням вербальних і медійних одиниць і особливим типом автора, а також має виражену прагматичну спрямованість; медіадискурс – це зв'язний текст в сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; виходячи зі складових комунікаційної моделі, текст – це повідомлення, медіатекст – це повідомлення плюс канал, а медіадискурс – це повідомлення в сукупності з усіма іншими компонентами комунікації.

1.2 Мовні та мовленнєві особливості ток-шоу

Ток-шоу – це досить конфронтаційний дискурсивний жанр, широко впливовий медійний феномен, а також політично і морально суперечлива форма розваги. Інші дискурсивні практики популярної культури мовлення не були настільки суперечливими і не підлягали культурному та науковому дослідженню в останні роки, так як ток-шоу, особливо телевізійні ток-шоу. Саме поняття ток-шоу піднімає питання, що стосується кордонів між розмовою (діалогом) і шоу (монологом), між публічним і приватним, між колективним і особистим досвідом, між міжособистісною і масовою комунікацією, між джерелом інформації і джерелом розваг. Згідно Мансону, термін «ток-шоу» об'єднує дві різні, часто суперечливі риторичні парадигми [50, с. 74]. Ці парадигми пов'язують міжособистісну бесіду (що належить до старомодної усної традиції) з простором мас-медіа (що з'явилося в сучасності). В результаті виник новий публічний, телевізійний жанр мови.

Поява ток-шоу бере початок ще в 1930-х роках, коли в Сполучених Штатах почало з'являтися інтерактивне радіо, де слухачам пропонували дзвонити по телефону. У 1960-х роках були розроблені два конкретних формати, а саме радіопрограми *all talk* і *all news*, які призначалися для слухачів, а не для радіостанцій в традиційному сенсі цього слова. Оскільки слухачі були потенційними клієнтами, почали з'являтися скандальні та сенсаційні розмови, щоб зацікавити їх [43, с. 154].

Філ Донахью був першим, хто адаптував ток-шоу з участю аудиторії (так звані програми студійних дебатів) з формату радіо до формату телебачення в 1967 році. Його шоу дало початок сучасним денним ток-шоу або бульварним ток-шоу. Цей формат міцно укорінився за допомогою шоу Опри Вінфрі в 1984 році, у якому обговорювалися проблеми жінок і який бував орієнтований в основному на аудиторію домогосподарок. Американські ток-шоу, такі як Опра Вінфрі, Рікі Лейк і Монтел Вільямс, поступово набули популярності у Великобританії, в деяких європейських країнах і в більшості країн Південної

Америци. В результаті зростаючої децентралізації засобів масової інформації в 1980-х роках в Європі відбувся перехід від програм дебатів до ток-шоу.

Телевізійне ток-шоу – це програма, яка в основному передбачає обговорення деяких, як правило, останніх подій в різних сферах життя: політичній, соціальній, економічній, освітній і т.д. [55, с. 339]. Дискурс телевізійного ток-шоу спрямований на велику аудиторію глядачів і має розважальний характер. Оскільки телевізійні ток-шоу зазвичай виходять в прямому ефірі, вони включають в себе спонтанну розмову між учасниками, зазвичай між ведучим і гостем, в деяких шоу – більше одного гостя. У всіх випадках телевізійні ток-шоу існують в межах розмовного середовища.

Розмова – це не просто механічний процес переговорів і осмислення сенсу отриманої інформації. Це процес послідовного обговорення та обміну інформацією функціонально мотивований, оскільки ми взаємодіємо один з одним для досягнення конкретних соціальних цілей і завдань. Аналіз розмовного дискурсу використовується як інструмент інтерпретації та розуміння усного тексту. Правильно розуміючи вимовлений текст, можна уникнути непорозумінь. Ось чому аналіз розмовного дискурсу має важливе значення.

МакКарті вважає, що “розмовний дискурс пов’язаний з вивченням взаємозв’язку між мовою і контекстами, в яких вона використовується” [46, с. 362]. Іншими словами, ця галузь лінгвістики вивчає механізм зв’язної та послідовної побудови думок за допомогою письмових і усних текстів. Це дослідження акцентує увагу на аналізі розмовної мови з точки зору його особливостей.

Існує три основні причини, чому визначення ток-шоу є дуже складним завданням: вони являють собою швидко мінливі гібридні медіа-явища, вони демонструють інтертекстуальність через взаємодію з іншими медіатизованими формами розмови, і вони нескінченно реконструюють себе, порушуючи свої власні дискурсивні норми.

Ток-шоу являє собою гібридний дискурс, в якому патерни комунікативної та соціальної поведінки можуть бути пов'язані з більш ніж одним типом дискурсу, в яких можуть використовуватися інші форми розмови, такі як інтерв'ю, дебати, ситками, ігрові шоу та вікторини. Для того щоб виокремити його відмінні риси, необхідно досліджувати соціокультурне середовище і контекстуальні фактори, які його започаткували і продовжують формувати. Останні в основному є форматом телевізійного шоу, постановкою, обмеженою часовими рамками і певною метою; особистий профіль ведучого шоу, порядок денний і загальна орієнтація; минуле учасників, цілі та їх відносини. У ток-шоу міжособистісна бесіда орієнтована на публічні обговорення з використанням частково розмовних, частково інституційних дискурсивних конвенцій і стратегій, що передбачає стирання кордонів між традиційними дихотоміями, такими як публічний і приватний, колективний і особистий досвід, експертні знання і досвід [24, с. 45].

Ток-шоу демонструють певну градацію дискурсивних ознак з точки зору інституціоналізації, причому розмовні ознаки знаходяться на неформальному кінці мовного континууму, а інституційні – на формальному. Залежно від особистості ведучого шоу, характеру теми, загального фону і поглядів учасників, а також типу аудиторії учасники ток-шоу поєднують спонтанну і цілеспрямовану розмову, неінституційні та інституційні ролі, неконтрольовану і контрольовану ведучим розмову, орієнтовану на співрозмовника, на повідомлення і на аудиторію [40, с. 59].

Спілкування в жанрі ток-шоу має цілий ряд особливостей:

- 1) ток-шоу являє собою цілісну соціально-комунікативну ситуацію, в рамках якої ми бачимо поєднання міжособистісної і масової комунікації;
- 2) ток-шоу можна охарактеризувати як короткочасне спілкування, основними рисами якого є неформальність і мобільність;
- 3) міжособистісна взаємодія в ток-шоу є гнучкою, максимально наближеною до повсякденного спілкування;

4) головною особливістю спілкування в жанрі ток-шоу, що відрізняє його від інших телевізійних жанрів, є високий рівень зворотного зв'язку з аудиторією.

В цілому телевізійний дискурс слід віднести до статусно-орієнтованого, інституційного типу дискурсу, який, представлений рядом різних типів, що розрізняються в різних суспільствах відповідно до сфер комунікації і сформованих соціальних інститутів, наприклад: політичним, діловим, науковим, педагогічним, медичним, військовим, масово-інформаційним, спортивним, релігійним, правовим та іншими типами дискурсу.

Універсальні і диференціальні екстралінгвістичні ознаки засновані на антропоцентричних, організаційних і технічних факторах. До лінгвістичних особливостей жанру ток-шоу відносяться тематична і стилістична визначеність і композиційність (універсальні ознаки ток-шоу як мовного жанру), а також особливості жанру ток-шоу, що розглядається як мовне явище.

Аналізуючи мовленнєві особливості ток-шоу, варто зосередитися на тому, як саме учасники використовують розмову для вираження своїх почуттів. Наприклад, учасники шоу часто звертаються до таких прийомів, як паузи, повторення, фальстарт і відступ, або навмисно вживані неповні висловлювання (*designed incomplete utterances*). Ці особливості є ознакою спонтанної реакції, яка здійснюється мовцем в розмові [30, с.184].

Крім того, перехід репліки від одного мовця до іншого – це дуже важлива річ, яку слід враховувати, щоб розмова проходила гладко. Наприклад, коли один учасник говорить, потім зупиняється, а інший переймає чергу і починає говорити – це гарний приклад переходу репліки. Але іноді взаємодія між мовцями протікає не так гладко через деякі ускладнення. Наприклад, у той час як один учасник починає висловлювати думку, інший може перервати його, щоб погодитися з ним або показати здивування. Для того, щоб розмова мала сенс, вона повинна бути зв'язною. Учасники розмови повинні узгоджувати свої репліки, щоб те, що вони говорять, мало відношення до того,

що було сказано раніше. Узгодженість проявляється у послідовності обговорюваної теми.

Характерно, що ток-шоу об'єднують, за посередництва ведучого, запрошену групу експертів, студійну аудиторію і іноді аудиторію людей, що телефонують у студію. Нижче наведені деякі з ключових особливостей ток-шоу:

- 1) Ток-шоу орієнтовані одночасно на множинну аудиторію, що складається з безпосередньо адресованої аудиторії співрозмовників, глядацької аудиторії студії і слухаючої аудиторії телеглядачів.
- 2) Як експерти, так і непрофесіонали часто присутні в якості гостей шоу. Більша частина програми зосереджена на спілкування між ними.
- 3) Ведучим шоу, зазвичай виступає медійна особистість, яка контролює більшу частину дискусії, стимулюючи, направляючи учасників (для обміну інформацією, конфронтації та розваги).
- 4) Кожен епізод програми присвячений певній соціальній, політичній або особистій темі. Конфронтація і суперечливі думки зазвичай залежать від вибору тем і учасників.
- 5) Особистий досвід і здоровий глузд мають значний статус і все частіше виступають в якості форм знання, які протиставляються досвіду і домінуючим дискурсам (влади, раси, статі і т.д.)
- 6) Дискурсивними стратегіями ток-шоу є: інтерв'ю, розповідь, дебати, гра, сповідь, свідчення.
- 7) Більшість програм або транслюються в прямому ефірі, або записуються в режимі реального часу з подальшим редагуванням [26, с. 140].

Д. Карбо використовує п'ять основних критеріїв для визначення і розмежування різних форматів ток-шоу:

- 1) теми дискусій (від сучасних політичних питань до соціальних чи моральних проблем);
- 2) категорії учасників, особливо з точки зору соціального статусу і популярності (знаменитості або звичайні представники громадськості);

- 3) 3) час мовлення (вранці, вдень або вночі);
- 4) організаційні та інтерактивні рамки;
- 5) етичні міркування (моральні погляди продюсерів і ведучих) [38, с. 168-171].

Згідно з першим критерієм, Краузе і Герінг виділяють три категорії ток-шоу в США: ток-шоу новин/політичного аналізу (Meet the Press), розважальне ток-шоу (The Tonight Show) і ток-шоу на соціальні теми (Саллі Джессі Рафаель, Опра) [37, с. 257]. Інші автори вдаються в основному до першого критерію розрізняти монотематичні та політематичні ток-шоу. Третій критерій широко використовується вченими для розрізнення ранкових ток-шоу (Рікі Лейк), денних ток-шоу (Опра Вінфрі, Джеральдо Рівера) і нічних ток-шоу (Девід Леттерман).

Застосовуючи перші три критерії, Джеферсон виділяє три категорії ток-шоу: формат вечірніх шоу (Jay Leno's Tonight), формат, орієнтований на вирішення проблем (Oprah), і формат обговорення аудиторії (Kilroy). Щодо п'ятого критерію, а саме етичних міркувань, ток-шоу діляться на два підтипи: експлуаторські, як Джеррі Спрінгер, і не експлуаторські, як Кілрой [41, с. 196].

С. Н. Акінфієв вважає, що окрім загальних ознак, що властиві всім ток-шоу, існує цілий ряд другорядних, що ускладнює класифікацію ток-шоу на окремі групи. Він виділяє, як мінімум, два критерії. Перший – адресний – тобто поділ ток-шоу в залежності від цільової аудиторії для якої вони призначені. Другий – це етичний критерій, який передбачає поділ на дві групи – морально-етичний контент та оформлення передачі [1, с.118-119]. Інші дослідники серед важливих елементів ток-шоу відзначають також чіткість і структурованість ток-шоу, легкість розмови, ілюзію того, що події відбуваються в теперішньому часі.

Аналізуючи телевізійний дискурс жанру ток-шоу як лінгвосоціокультурний феномен, в першу чергу нас цікавлять конструктивні особливості комунікації, в яких враховуються його національно-культурні

особливості. До останніх можна віднести особливості менталітету людей, прецедентні тексти, концептуальні сфери, культурні концепти, ціннісні особливості і домінанти –найбільш значущі характеристики дискурсу як культурного феномена, інтертекстуальні відносини всього тексту (або його окремих частин), вторинні тексти, алюзії, типи дискурсу та ін. Інституційні передумови ток-шоу лежать в основі його ситуативних і дискурсивних обмежень. Ситуаційні обмеження стосуються часових рамок і порядку денного і вибору мовців. Дискурсивні обмеження відображаються в шаблонах фреймінгу розмови, таких як заздалегідь визначений тематичний графік, умовні початку і закінчення, а також перерви на рекламу. Напівінституційний аспект ток-шоу проявляється в менш передбачуваних тематичних і підтемних зрушеннях, перериваннях, незапланованих втручаннях учасників, орієнтованих на аудиторію повтореннях і питаннях.

Важливо відзначити, що, хоча основні характеристики ток-шоу майже однакові в різних культурах, існують нюанси, які відрізняють ток-шоу один від одного в залежності від країни їх походження. Ситуативні контексти британських, американських, італійських і французьких ток-шоу, наприклад, значно різняться. Внутрішньокультурні відмінності настільки ж важливі для вивчення, як і міжкультурні. Ці стилістичні відмінності розкривають особливості різних культур.

Таким чином, комбінація стійких і варіативних жанрових ознак ток-шоу допомагає визначити індивідуальний стиль програми, та певні особливості, що відрізняють їх один від одного на американському телебаченні. Подача інформаційно-аналітичного змісту ток-шоу в розважальній формі та імідж ведучого в цьому жанрі викликають довіру гостей і популярність у телеглядачів. Саме таке поєднання інформативності та розважальності змісту передачі, а також її мовне оформлення дозволяють розмістити трансляцію передачі на телеканалах різних країн і в Інтернеті.

РОЗДІЛ 2 СПЕЦИФІКА АКТУАЛІЗАЦІЇ СЕМАНТИЧНОЇ КОМПРЕСІЇ У ПОПУЛЯРНИХ АНГЛОМОВНИХ ТОК-ШОУ

2.1 Види мовної компресії та їх характеристика

Сьогодні компресія широко використовується в мові засобів масової інформації. Аналізуючи сферу ЗМІ, ми маємо на увазі різні журнали та Інтернет-видання, а також спектр соціальних мереж, які швидко стають основним полем для самовираження, комунікації та реклами. Великої популярності набувають розмовні та розважальні шоу. Засоби масової інформації – це спільний ресурс нових мовних трансформацій та нових конструкцій, які згодом включаються до мовних структур.

Універсальні і диференціальні екстралінгвістичні ознаки телевізійної мови засновані на антропоцентричних, організаційних і технічних факторах. Аналізуючи мовленнєві особливості ток-шоу, варто зосередитися на тому, як саме учасники використовують розмову для вираження своїх почуттів.

Завдання телевізійної мови – всілякими способами взаємодіяти з аудиторією, залучаючи її до процесу комунікації. Для цього можуть використовуватися риторичні питання, звернення до глядачів, різноманітні пояснення. Якщо говорити про граматику, то в основному використовуються прості речення, а також речення, не перевантажені дієприкметниковими та дієприслівниковими зворотами. Короткі вислови легше сприймаються на слух.

Особливістю телебачення, що безпосередньо впливає на телевізійну мову, є регламент. На відміну від Інтернету, для телебачення обов'язковими є тимчасові рамки, наслідком яких є сегментування мови. Тому питання економії часу стає ключовим, а отже ведучі звертаються до засобів мовної компресії. Розважальні програми прагнуть до зближення з аудиторією, зокрема, через використання специфічної лексики, що часто порушує норми літературної мови. На думку Т. Ю. Передрієнко, в сучасному медіатексті

засобом мовної компресії виступають англо-американські запозичення, що також демонструє один із проявів мовної компресії на лексичному рівні [25, с. 1258-1262].

Компресія – це дуже широке поняття, суть якого полягає у різноманітних мовних трансформаціях, починаючи від перетворень на рівні слів і закінчуючи зміною всього тексту. Лінгвістична компресія застосовується в цілому в усному і письмовому дискурсі, у формальних і неформальних текстах, та з кожним роком розширює і поглиблює сферу свого впливу.

Іншими словами, це такий вид перефразування, що базується на характеристиках властивих мовній системі, суть якого полягає у спрощенні довгих деталізованих синтаксичних структур до менш складних, при цьому не втрачаючи здатність передавати повний обсяг інформації на рівні з розгорнутими та деталізованими структурами. Компресія пов'язана з умінням бачити ієрархічну структуру в змісті тексту: розуміти ідею, бачити другорядну інформацію [11].

Термін «компресія» має широкий спектр застосування, він відноситься до всіх законних способів реалізації принципу економії в мові. Вживання компресії допомагає зробити текст більш лаконічним та стислим. При цьому текст не втрачає частину інформації, зберігає емоційне та конотативне забарвлення, але його сприйняття стає більш оптимальним.

Прояви компресії можна спостерігати на різних мовних рівнях і у всіх випадках на неї впливають закони теорії інформації, тобто компресії підлягають надлишкові елементи.

Фонетична компресія проявляється в порушенні фонетичної норми в зв'язку з швидким темпом мови та відсутністю офіційності, коли при вимові деяких слів зводяться до мінімуму акустичні зусилля, які на це витрачаються [16, с. 151-157]. У сфері вимови, наприклад, це стиснення фонетичної структури складу на користь спрощення через редукцію, асиміляцію, втрату, злиття та інші процеси. Приклади мовної економії на фонетичному рівні

можна часто зустріти в текстах пісень. В англійській мові досить поширеним є вживання скорочених форм *gonna*, *wanna*, *gotta* замість *going to*, *want to* та *got to*. Це явище отримало назву фонетична редукція.

Пор.: (T): *but everyone was there, the camera was set up...that just like...what am I gonna say it was too late to say «no».*

(G): *how is that possible?* [71]

Також можна згадати декілька випадків мовної елізії, тобто випадіння ненаголошеного звуку, що стоїть перед наголошеним, з метою полегшення вимови. Наприклад, *need to know* [ni:tənəu] – у цьому словосполученні звук [d] стоїть між двома приголосними; або такі слова як *trippin*, *feelin*, в яких теж відбувається скорочення приголосного – є досить звичним явищем.

Пор.: (E): *no, I thought you were just...*

(J): *just hangin' out waitin' to get to the Ellen Show?*

(E): *right, that's what I thought. I just need to know how you just lounge on chair in the ocean?*

(J): *you just sort of do that...* [74]

Фонетична компресія також є характерною для англійського рекламного дискурсу. Вживається вона не лише на рекламних постерах, особливо часто її застосовують у відеороликах, де зазвичай демонструють певну ситуацію із життя, а тому мовлення персонажів є максимально наближеним до повсякденного спілкування американців або британців [8, с. 34].

На морфологічному рівні створення скорочених розмовних форм слів і висловів досягається шляхом використання особливих морфем. Наприклад, розмовна форма слів *cause* замість *because*, *can't* замість *cannot* або *it's got* замість *it has got*. Відмінність цього явища від елізії у тому, що ці скорочені форми описані морфологічно, тобто не вважаються порушенням мовної структури.

Пор.: *...so they were like: «whatever you do, don't tell them that you're here for work (cause I'll ask for a work visa) say you're here for pleasure..*[66]

Крім того, морфеми мають здатність "поєднувати" в слові кілька категоріальних значень: суфікс -er в англійській мові одночасно вказує на людину і його діяльність (мовця).

Лексико-граматичний рівень характеризується використанням коротких, часто одноморфемних слів, слів з широкою семантикою, займенників і тд. До таких мовних прийомів, здатних виконувати роль засобів компресії відносять дієслівні та недієслівні замітники.

Приклад дієслівного замітника:

(G): *this is the picture of Johnny Depp as Donald Trump*

(JD): *it was just for me it was a weekend..*

(G) *you just wanted to know what it felt like to be THAT awesome*

(JL): *I never thought I wanted to kill Johnny Depp*

(JD): *I can only say that you **should** (kill Johnny Depp).*

(G): *did you already do a Donald Trump impression?*

(JD): *I **didn't** and I had no idea if I **could** (do a Donald Trump impression)[67]*

Приклад недієслівного замітника:

(E): *there must be so many crazy things that you're looking around at, and yet, you're normal people.*

(EC): *yeah, **pretty much**. There's a lot of green.*

(E): *you mean a lot of green screens. [59]*

Цікавою є тенденція носіїв англійської мови вживати слово *get* замість слів з вужчою семантикою, наприклад: "I've got a new car" замість "I've bought a new car" або "I got it" замість "I understood it".

Аналіз скорочень, що виникли за останні два століття, доводить існування тенденції до спрощення слів, ускладнених афіксацією. Скорочені лексеми, тотожні за морфологічною структурою звичайним лексичним одиницям, легше входять в вокабуляр носія мови. Наприклад: *debutante* переходить в *debbie*, *intimate* – в *inty* [28, с. 56.].

Синтаксична компресія передбачає стиснення знакової структури шляхом еліпсису, граматичної неповноти. А. Леонт'єв до синтаксичної

компресії відносить процеси, що сприяють зменшенню розміру висловлювання. Базисом для синтаксичної компресії виступає уникнення найменш значущих в смисловому, структурному і комунікативному плані другорядних елементів, словосполучень і частин речення. Вживання синтаксичної компресії зумовлене прагненням до фрагментарності, сегментованості мовленнєвих конструкцій [23, с. 215].

Синтаксична компресія передбачає скорочення знакової структури такими способами, як контамінація, членування і парцелляція, еліпсис, універбація, абревіація, слова-композиції, включення та використання іншомовних слів або компонентів. Синтаксична компресія досягається членуванням висловлювань, збільшенням числа номінативних та неповних речень. [2, с. 39].

Н. Калашник розрізняє кількісну та якісну економію. Кількісна економія це економія за рахунок скорочення мовних знаків (одиниць), економія фізичних зусиль, які витрачаються на передачу інформації та на її розшифрування, що, зрештою, пов'язано з економією часу та надмірних мовленнєвих зусиль обох партнерів. Якісна економія – це заощадження розумових зусиль, що витрачаються на відбір та організацію мовних засобів для передачі інформації та на її розшифрування, тобто економія за рахунок якості відібраних мовних одиниць. [12, с. 105-109.]

Особливості еліпсису, заміщення, редукації полягають в тому, що ці явища обумовлені певним контекстом або екстралінгвістичними ситуаціями. Вони являють собою розгорнуті синтаксичні структури, що зазнали еліптичних змін і редукації, і в ряді випадків широко використовуються, оскільки мовна схема як носій інформації здатна передавати важливу чітку інформацію в рамках певної сфери комунікації. Еліпсис характерний для розмовної мови, де речення функціонують в рамках єдності мови. Перебуваючи в тісному семантичному зв'язку з іншими компонентами мовної єдності, вони використовуються головним чином для вираження часу, місця, виконавця дії, нових даних про людину або об'єкт.

Пор.: (T): You trust me?

(E): Any reason I shouldn't? замість «Do you trust me? – Is there any reason why I shouldn't trust you?» [56].

На семантичному рівні явище компресії передбачає використання прихованих смислів, пресуппозицій, імплікатури. Імплікація – це логічний союз, який робить помилковим складне висловлювання тільки в тому випадку, коли перше висловлювання є правильним, а друге висловлювання – помилковим [54, с. 612]. В цілому компресія тексту виражається в зменшенні формально-граматичних засобів зв'язку і підвищенні інформативності мовних одиниць.

Основне значення має прагматика тексту, що базується на фонових знаннях адресата. Словесна стислість синтаксичних одиниць та смислова ємність досягається завдяки збільшенню ролі імпліцитних засобів зв'язку. У виведенні імпліцитного змісту важливу роль відіграють контекст і ситуація спілкування. За допомогою імпліцитної інформації у адресата з'являється можливість самостійно виводити інформацію на основі існуючих лексичних одиниць [14, с. 62-64].

Пор.: (G): what was specific about David Russell kissing

(A): Oh, he has a thing with tongue..he likes to see it. He's like a 1980s music video or something, you know? [68]

У цьому прикладі жарт базується на особливостях та на певних кліше американських музикальних кліпів 80х років, які зрозумілі всім присутнім учасникам розмови.

Актуальні технології і знання значно збільшують уявлення людини про світ, активізують як комунікативні, так і вербальні можливості людей, сприяють організації певних універсальних полісеміотичних структур, які, в свою чергу, стають відображенням основних соціальних процесів в світі [21, с. 106].

Ведучі шоу досить часто навмисно використовують неповні, незакінчені вислови в діалогах. Мета їх вживання обумовлена різними

екстралінгвістичними ситуаціями, тому вони можуть по різному інтерпретуватися залежно від контексту. Іноді в процесі діалогу ведучий хоче отримати більш детальну відповідь від свого співрозмовника. Для цього він може навмисно завершити свою репліку словом, частіше сполучником, що передбачає її продовження іншим мовцем.

Пр.: (E): What kind of dance did you learn when you were young? Ballet or...

(P) ...ballet yea, it's really hard but I loved it. [61]

Сполучник *or* стає ніби запрошенням завершити думку та дати розширену відповідь. Інші слова, що передбачають логічне завершення репліки – *but, or, and, like a, so* та ін.

Варто звертати увагу на жестикуляцію, міміку та звукові особливості вимови слів, оскільки вони можуть стати підказкою яку саме дію чекають від співрозмовника. Гене Лернер вважає, що звукове подовження часто використовується для запрошення входу в репліку іншим оратором і те, що говорить реципієнт, зазвичай проектується як синтаксичне продовження висловлювання, за яким воно слідує [45, р. 111].

Провідні ток-шоу також можуть звертатися до компресії для того, щоб отримати відповіді гостей, уникаючи при цьому повторення питань, які вони задавали в попередніх репліках. Коли ведучий ставить питання, нерідко виникає необхідність уточнити його, або бувають випадки, коли гість навмисно уникає відповіді або відхиляється від теми, або відволікається на щось інше. У таких ситуаціях ведучому може знадобитися задати питання ще раз. Повторення одного і того ж питання може бути погано сприйняте глядачами і гостем, і тому ведучі шоу можуть використовувати незакінчені фрази, щоб уникнути цієї ситуації.

Іноді ведучі можуть навіть не говорити ні слова, оскільки компресія може проявлятися у пильному погляді чи якомусь жесті. Наприклад переведений погляд на якийсь предмет може означати, що людина хоче отримати про нього якусь інформацію. Знову ж, контекст такої розмови

базується на попередньому досвіді та знаннях, отриманих в попередніх репліках. Гарет Уокер у своїй праці “*Coordination and interpretation of vocal and visible resources*” зазначає, що переведення погляду, а також короткі паузи, підвищення чи зниження інтонації можуть сприйматися як релевантний перехід від одного мовця до іншого [49, с. 141–143].

Правила використання компресії у телевізійних шоу передбачають обов’язкове збереження логічної і структурної зв’язності і цілісності тексту, збереження його інформативності та збереження його постійних компонентів.

Отже, з наведеної вище інформації, можна зробити висновок, що мовна компресія – це мультигранне лінгвістичне явище, яке реалізується на всіх мовних рівнях, і в залежності від них її можна поділити на декілька видів.

Прояви мовної компресії на різних композиційних рівнях тексту мають свої відмінності. Мовна компресія здійснюється не лише на синтаксичному і словотвірному рівнях, а й на семантичному. На кожному мовному рівні лінгвістична компресія текстів має свої особливості, але найбільш яскраво вона представлена на синтаксичному та семантичному рівнях. Кожна сфера використання компресії має особливі правила, яких потрібно дотримуватися, аби правильно інтерпретувати зміст повідомлення та зберегти його семантичне наповнення.

2.2 Особливості вживання прийому обірваної фрази як засобу семантичної компресії у діалогчних фрагментах популярних англомовних ток-шоу

Вживання семантичної компресії в популярних англомовних ток-шоу можна розглянути на прикладі використання такого прийому як навмисно обірвана фраза (*designed incomplete utterance*) або НОФ (*DIU*). Цей прийом не можна назвати повноцінною конструктивною одиницею синтаксичного звороту, скоріше, це граматично неповне речення, фраза або окреме слово, сказане мовцем навмисно для виконання певної мети [53, с. 16].

Використання цієї практики застосовувалось на індивідуальних конференціях з написання текстів іноземною мовою. Вчитель навмисно використовував незакінчені вислови, щоб спровокувати студентів самостійно виправляти помилки. Результати показали, що студенти розцінювали НОФ як підказку для них, щоб завершити завдання, а не речення.

Застосування НОФ є частим явищем у сучасних телевізійних ток-шоу. Наведемо приклад діалогу, в якому можна прослідкувати це явище. Уривок взято з шоу Грехема Нортонна (*The Graham Norton Show*). Ведучий, Грехем (G), бере інтерв'ю у американської актриси, що народилася в Україні Міли Куніс (M). Вони обговорюють проблеми перекладу та особливості звучання російської мови та рівень його знання Міли.

Russian language

01 (G): *but you were just a little girl when you left Ukraine you were born in*

02 (M): *yeah I was born in Chernivtsi, Ukraine...um big town...huge, but I came here in 90s.*

03 (G): *it would have been very easy just to lose the language living in the state*

04 (M): *yeah....but I speak Russian with my grandparents*

05 (G): *okay*

06 (M): *yeah my parents..*

07 (G): *so still at home you would speak Russian?*

08 (M): *yeah*

09 (G): *cuz it's quite...it it's gonna (показує жестом (стиснутий кулак) та виразом обличчя, що російська мова досить брутальна))*

10 (M)...*oh god it is mm-hmm.. I didn't realize that until you pointed out to me but apparently it is... probably slightly harsh language which to me sounds very romantic [70]*

Рис. 2.1

Судячи з цього діалогу, неважко здогадатися, що репліка номер 9 Грехема дійсно розрахована на те, щоб бути неповною. Перш за все, звертає на себе увагу використання жестів Грехема. Під час свого монологу Грехем активно жестикулював. Однак, коли його черга говорити добігає кінця, він перестає жестикулювати і кладе руки назад на підлокітники кресла (див. рис. 2.1). Навмисне припинення своїх жестів забезпечує для його співрозмовника видимий прояв того, що він планує зупинити свою репліку для того, щоб Міла «підхопила» його думку та доповнила його фразу. Крім того, Грехем замість слів використовує активні жести і міміку аби передати зміст того, що він має на увазі. У цьому випадку імплікація служить експресії, багатозначності, грі смислів. Прихованим смислом можна назвати будь-яке значення, що не має вербального вираження у тексті повідомлення, але який правильно

розуміється аудиторією і інтерпретується нею спираючись на мовну компетенцію, знаннях про світ і т. д. У цьому прикладі ведучий навіть не закінчив репліку, проте прихований зміст простежується у його рухах та міміці. Порівняння базується на стереотипах, про те, що російська мова звучить досить грубо, але це порівняння зрозуміле для його співрозмовника. Також вживання компресії досить очевидно прослідковується в першій та другій репліці. Ведучий розпочинає фразу зі сполучника *but*, що передбачає більш розкрити відповідь від Міли стосовно свого дитинства в Україні.

Інше джерело доказів, що свідчать про те, що це висловлювання навмисно сформовано носієм як неповне, полягає в тому, що він не зупиняється в цьому конкретному місці, через те, що його переривають. Якби це було так, то між ним і Мілою (тобто між рядками 9 і 10) було б якесь накладення, наприклад галас публіки, аплодисменти чи репліка іншого гостя. Відсутність збігів вказує на те, що Грехем не закінчує фразу не тому, що його переривають і змушують зупинитися, а тому що він робить це навмисно.

Другий приклад використання НОФ в провідних ток-шоу полягає в тому, щоб передати чергу говорити, або закінчувати репліку іншому мовцеві. Лернер багато писав про послідовність таких реплік, в ході яких черга одного оратора переходить до наступного, таким чином висловлювання стає синтаксично відповідним продовженням думки попереднього мовця в процесі діалогу. Спільне завершення висловлювання має багато спільних рис з НОФ, тому що вони обидва «включають незавершений конструктивний компонент висловлювання, який запрошує реципієнта закінчити думку» і те, що говорить реципієнт, зазвичай проектується як синтаксичне продовження висловлювання, за яким воно слідує [45, с. 93]. Уривок нижче є одним із прикладів, що демонструє, як цей прийом використовується для ініціювання спільного завершення репліки. Цей уривок взято з шоу Еллен Дедженерес. Еллен (Е), яка бере інтерв'ю у Пенелопи Круз (Р), іспанської актриси. До цього вони обговорювали юність Пенелопи та роботу моделью.

Ballet

01 (P) *I wanted to be a dancer and then I thought no. I really love acting I went to a theatre school for four years and then I just took that path and took the risk you know*

02 (E) *and do you see it worked out, and what kind of dance did you learn when you were young ballet or...*

03 (P) *ballet yeah it's really hard but I loved it yeah...it was being a teenager working in.. movies like I was...you know...also had gone through a lot of tough things..[61]*

Рис. 2.2

Цей уривок знову показує дуже плавну передачу черги мовця – тобто немає ніякої паузи між ведучою і гостею, тож можемо припустити, що сполучник *or* в репліці 8 вжито навмисно, як запрошення продовжити думку. Крім того, звукове подовження «ок» підтверджує спостереження Кошика про те, що звукове подовження часто використовується для запрошення входу в репліку іншим оратором [42, р. 35]. З іншого боку, видимі відмінності цього уривку також заслуговують на увагу. Цікаво, що на відміну від першого уривку, де ведучий припиняє жестикуляцію, коли доходить черга продовжувати іншим мовцем, тут Еллен тримає руку піднятою, вказуючи у напрямку Пенелопи навіть після того, як акторка підтримала думку і почала

говорити (рядок 02). Крім того, при вимовляння подовженого *or* погляд Еллен фіксується на Пенелопі (див.рис. 2.2).

Жест у поєднанні з пильним поглядом робить абсолютно очевидним, що це висловлювання призначене бути неповним, для вживання переходу. Після НОФ, Пенелопа вступає у розмову і закінчує неповний вислів Еллен, що показує, що він дійсно розглядається Пенелопою як запрошення для неї спільно завершити репліку. Слідом за обірваною фразою Пенелопа дає синтаксичне продовження репліки – після сполучника «*or*», на якому зупинилася Еллен. Це одна з головних відмінностей між НОФ в першому прикладі, де гості було показано, що вона має розуміти її як підказку для завершення завдання (тобто надання більш розширеної відповіді), і НОФ в другому прикладі, де гостя мала завершити речення.

Існує широкий спектр дій, виконання яких може слугувати в якості неповного вислову, наприклад, демонстрація згоди, попередження незгоди з поточним оратором і спільне пояснення чогось іншому учаснику [29, с. 18]. Можна стверджувати, що НОФ в цьому уривку відповідає останньому варіанту, запропонованому Лернером, тобто пояснення разом з поточним оратором чого-небудь іншому учаснику, в даному випадку аудиторії. Оскільки розмовні теми в ток-шоу в основному обговорюються заздалегідь, ми можемо припустити, що Пенелопа і Еллен вже знали, що новий серіал буде транслюватися в новій мережі Apple. Тому, використовуючи НОФ для ініціювання спільної послідовності реплік, Дженніфер і Еллен спільно представляють нову серію аудиторії.

Наступний уривок демонструє конкретну дію, досягнуту спільним завершенням репліки, яка не була запропонована Лернером [44. с. 240]. Уривок знову взято з шоу Еллен Дедженерес. Еллен бере інтерв'ю у актора Майкла Б. Джордана (М), який знявся у фільмі «Чорна Пантера». Перед тим, як Майкл з'явився на інтерв'ю, Еллен сказала аудиторії (AUD), що вони всі отримають приз, якщо Еллен змусить його сказати секретне слово – хом'як.

До цього уривка ведуча і гість дивилися на фігурку його персонажа в Чорній пантері і обговорювали, як вона виглядає.

Hamster

01 (E): *It looks like a littler or smaller animal.*

02 (M): *Like a smaller animal like what?*

03 (E): *I don't know what kind, like a small little thing,*

04 (M): *Like a little...like mouse or something?*

05 (E): *Like a mouse..kinda thing*

06 (M): *Like a:::*

07 (E): *speaking of that,*

08 (M): *squirrel?*

09 (E): *nah squirrel or mouse, um:*

10 (M): *Gerbil*

11 (E): *Gerbil*

12 AUD: *(сміється)*

13 (M): *Ferret*

15 (E): *Yeah..God you've covered all of them almost,*

16 (M): *(сміється)*

18 (E): *Um, speaking of that, would you get, would you get a little..like if you move out you need a companion like a- a..would you get like a- (дивиться на фігурку)*

19 (M): *(дивиться на фігурку)- Like a-like a hamster or something? [57]*

Рис. 2.3

Хоча в цьому випадку жести відсутні, погляд Еллен може бути цілком слугувати в якості НОФ, після репліки: “*would you like to get like a...*” Еллен негайно переводить свій погляд з Майкла на фігурку (рядок 06), прояв відсторонення від поточної послідовності. І хоча, як згадувалося раніше, плавний перехід між мовцями дає переконливі докази того, що учасники розглядають НОФ як релевантний перехід, це не завжди так. Лернер також виділив кілька випадків, коли після переходу репліки між першим і другим оратором настає мовчання.

У цьому уривку присутня 2-секундна пауза між НОФ Еллен і початком висловлювання Майкла. Після короткого мовчання Майкл не дивиться на Еллен в очікуванні, що вона завершить фразу; замість цього він слідує за поглядом Еллен і теж дивиться на фігурку (див. рис. 2.3). Більш того, з усієї розмови можна помітити, що Майкл кілька разів намагався придумати різні види дрібних тварин (наприклад, білку, мишу, тхора і т.д.), припускаючи, що відбувається якась гра в угадайку. Під час паузи Майкл намагається здогадатися про яку тваринку йде мова, а не чекає доки Еллен закінчить фразу. Подібно до фрагменту 2, НОФ успішно ініціює спільне завершення репліки між ведучою і гостем. Після неповного вислову Еллен Майкл закінчує своє речення фразою “*like a hamster or something*” у якості продовження речення Еллен, що закінчується словами “*like a..*”, тому можна стверджувати, що висловлювання Майкла є синтаксично відповідним продовженням попереднього висловлювання. Таке спільне завершення репліки є прикладом

специфічної ігрової взаємодії, спрямованої на те, щоб розважити аудиторію. Таким чином, цей уривок показує, що навмисно обірвана фраза може використовуватися для досягнення інтерактивних цілей, специфічних для контексту телевізійних ток-шоу.

Провідні ток-шоу також можуть звертатися до НОФ для того, щоб отримати відповіді гостей, уникаючи при цьому повторення питань, які вони задавали в попередніх репліках. Коли ведучий або ведуча задає питання, нерідко виникає необхідність уточнити його, або бувають випадки, коли гість навмисно уникає відповіді або відхиляється від теми, або відволікається на щось інше. У таких ситуаціях ведучому може знадобитися задати питання ще раз. Повторення одного і того ж питання може бути погано сприйняте глядачами і гостем, і тому ведучі шоу можуть використовувати НОФ, щоб уникнути цієї ситуації.

Нижче наводиться ще один уривок з ток-шоу Еллен Дедженерес. Вона бере інтерв'ю у Бреда Піта (В), відомого американського актора. Незадовго до наступного фрагмента вони обговорювали нову роль Бреда Піта в фільмі «Одного разу в Голівуді».

Physical training

01 (E): *there's a scene that everybody is talking about, the scene on the roof, when you take off your shirt..*

02 AUD: *(радіє та аплодує)*

02 (E): *now Brad..*

03 (B): *to all my male friends in audience – I'm sorry*

04 (E): *so, you knew you were going to do this and did you work out like crazy anyway, or did you work out like crazy extra?*

05 (B): *Oh really? (дивиться на екран зі своїм зображенням)*

06 (E): *you can take it down, take it down*

07 (B): *Well, he is a stunt man, so yeah he's going to be in..*

08 (E): *yeah, in good physical shape*

09 (B): *yeah..*

10 (E): *so, just for that movie or..?*

11 (B): *I try to stay healthy, so I do something physical a few times a week*

[58].

Рис. 2.4

Отже, після того, як ведуча задала питання стосовно фізичних вправ, Бред відволікається на своє зображення та не дає відповіді. Тому Еллен дещо перефразувала своє питання, та навмисно його не закінчила, щоб актор повернувся до діалогу та все таки відповів на питання. Той факт, що у рядку 10 навмисно вжито неповне висловлювання є очевидним в декількох аспектах. Перш за все, жести ведучої можуть знову стати дуже корисною підказкою. Еллен вказує на Бреда рукою коли задає питання; однак, коли підходить час закінчувати свою репліку, вона опускає руку (див. рис. 2.4), показуючи свій намір припинити говорити. Крім того, репліки ведучої і гостя (або аудиторії) нічим не перебиваються, що вказує на те, що Еллен не завершила свій вислів цілеспрямовано.

Отже, аналізуючи наведені приклади діалогів, можна зробити висновок, що провідні ток-шоу використовують НОФ для трьох цілей: 1) щоб отримати більш детальну відповідь від гостя, 2) щоб ініціювати спільне завершення репліки і 3) щоб уникнути повторення запитань, які вже були задані в попередніх репліках. Характерним є те, що мовець завершує неповне висловлення словами, частіше сполучниками, що передбачають якість її

логічне доповнення, такі як *or*, *but* та інші. Також важливу роль мають фонетичні засоби, наприклад подовження голосної, або повторення останнього слова (фрази), підвищення інтонації та паузи. Навмисно обірвана фраза може супроводжуватися жестикуляцією, або поглядами, що є своєрідними підказками для співрозмовника яку саме дію від них очікують, залежно від контексту і ситуації. Вживання компресії у текстах ток-шоу може значно зекономити час ефіру, а також є прикладом ігрової взаємодії, або дружнього порозуміння між співрозмовниками, що викликає приємні емоції у глядачів.

РОЗДІЛ 3 СЕМАНТИЧНА КОМПРЕСІЯ У ПЕРЕКЛАДАХ ПОПУЛЯРНИХ АНГЛОМОВНИХ ТОК-ШОУ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

3.1 Особливості представлення семантичної компресії при перекладі англомовних ток-шоу на українську мову

Компресія як засіб перекладу. Прагнення до вживання компресії дуже легко пояснити з точки зору фізичної та розумової діяльності людини. Будь-які її дії спрямовані на те, щоб досягти потрібного кінцевого результату, Пор.аючи до цього якомога менше зусиль та економлячи більше часу. Існують різні форми прояву мовної економії.

Істотне вивчення перекладу компресії почалося лише у другій половині ХХ століття, та було частиною досліджень у галузі психолінгвістики, оскільки особливості проблем перекладу зацікавлювали не лише лінгвістів, але і представників інших галузей науки, особливо, психології та психолінгвістики, при чому останні вивчали переклад як фундамент для дослідження явищ сумісних галузей [18, с. 298].

Моделювання процесу перекладу пов'язане з прикладними завданнями і відіграє головну роль у досягненні адекватного перекладу. Процес моделювання перекладу інформаційних текстів телевізійних новин включає в себе взаємопов'язані аспекти: когнітивний, лінгвістичний, перекладацький і публіцистичний. Відповідно до розробленої комплексної моделі перекладу інформаційних текстів телевізійних новин опис перекладу пов'язаний не тільки з системою еквівалентності між двома мовами, але і з специфікою реалізації цієї системи в процесі перекладу. Когнітивний аспект включає в себе політику мови каналів, фонові знання і стратегію телевізійних інформаційних текстів. Лінгвістичний аспект включає жанрово-стилістичні особливості та методи дослідження інформаційних текстів телевізійних новин. Аспект перекладу включає в себе моделі перекладу, стратегії перекладу та методи.

Журналістський аспект складається зі знань про структуру інформаційних текстів телевізійних новин, термінології та прийоми синхронізації [48, с. 67].

У процесі загального вивчення різноманітних функцій перекладу, особлива увага приділялась дослідженню явищ мовної компресії. Потреба у виконанні якісного та правильного перекладу призвела до появи необхідності у перекладача звернутися до способів економії часу та мінімізації інформаційних втрат. Труднощі виникають, у першу чергу, через брак часу, необхідність зберігати певний ритм мовлення, через розбіжності у синтаксичних структурах мов. Все це може стати причиною порушення синтаксичної структури речення, зловживання засобами компресії та, навіть, випадків втрати значущої, суттєвої інформації.

Розглянемо конкретні приклади вживання компресії та її перекладу. В англійській мові нові слова утворюються досить легко, що є гарним прикладом вживання компресії на морфологічному рівні, проте тягне за собою нові складнощі при перекладі. Досить часто в англійській мові нові слова утворюються за допомогою суфікса – *ish*, що надає значення «приблизності» [5, с. 88]. В реченні: “*We arrived at elevenish* слово *elevenish*” можна перекласти на українську мову лише описовим способом – «*Ми прибули приблизно об одинадцятій годині*». Те ж стосується і віку. Наприклад: “*I couldn't tell how old she really was, but she looked thirtyish*”. – «*Я не можу точно сказати скільки їй років, проте виглядала вона приблизно на тридцять*». В деяких випадках суфікс *-ish* навіть вживається окремо. Цей процес називають дедраMATизацією; *-ish* відноситься до певної думки, висловленої раніше, зменшуючи її інтенсивність: “*якось так, приблизно, щось на зразок того, майже, більш-менш*”. У цьому випадку він схожий за значенням на вирази *kind of* або *sort of*.

Пор.:

(G): *Does the movie have a happy ending?*

(H): *..Ish*

Переклад:

– *Фільм має щасливий кінець?*

– Ну, *майже*. [64]

Особливу увагу слід звернути на словотвір за допомогою суфікса - *er*, що вказує на виконавця дії та на саму дію. При перекладі англійського віддієслівного іменника – пошук смислового еквівалента в українській мові є найбільш ефективним способом компресії, на кшталт *an early bedder* – людина, яка рано лягає спати. Або:

Пор.: (E): *So, your character is a heavy smoker. Do you smoke in your daily life?*

(Z): *No, I'm for a healthy lifestyle.*

Переклад:

– Тож, твій персонаж – **заядлий курець**. Чи куриш ти у повсякденному житті?

– Ні, я за ЗОЖ. [63]

Лексичні одиниці, утворені шляхом конверсії можуть викликати певні труднощі при перекладі. Найоптимальнішим способом перекладу у цьому випадку буде заміна однієї частини мови іншою та введення дієслова в особовій формі [3, с. 52].

Пор.: (A): *And after that my self-esteem, you know, was at a low.*

(G): *Nooo way..tell me you're kidding.*

Переклад:

– I після цього моя самооцінка, ну знаєте, **була на критично низькому рівні**.

– Не може бути, скажи, що ти жартуєш. [69]

Більш складним виявляється переклад форми *a has been*, утвореної шляхом конверсії від перфектної форми дієслова *be* у висловленні “*He is always a has been*”. Його можна перекласти, спираючись на більш широкий контекст, тільки описово: *a has been* – людина, що має певний досвід (позитивний чи негативний у залежності від контексту).

Далі мова піде про принципи перекладу визначень різних видів, де застосування компресії більш помітне, а саме про переклад сполучень

означення і означуваного, представленого іменником. Для різних мов характерні різні, типові для її мовної системи, правила сполучуваності. Легкість утворення нових слів в англійській мові призводить до утворення безлічі нових поєднань, стислих в плані вираження, ємних за змістом і стилістично образних [9, с. 48]. При цьому носії англійської розуміють їх, незважаючи на скорочення, тому що вони утворені відповідно до прийнятих синтаксичних та семантичних норм сполучуваності. Проте їх переклад складає певні труднощі для носіїв української мови.

Найбільш численними з усього комплексу прийомів перекладу англійських атрибутивних груп є різного роду морфологічні трансформації, тобто заміни слова однієї частини мови лексемою іншої частини мови, що зумовлено лексикограматичними особливостями та розбіжностями у мовленнєвих нормах мов оригіналу та перекладу.

Пор.: *(J): It will be a thriller, right? Can you tell the audience a little about the film?*

*(M): Okay, the story focuses on the activities of the secret security service, which is facing the threat of a **terrorist attack** [describing]..So we are faced with the need to provide both rapid and effective **disaster** aid...*

Переклад:

– *Це має бути триллер, так? Можеш розповісти глядачам про цей фільм?*

– *Добре, в центрі подій – діяльність секретної захисної служби, перед якою виникла загроза терористичного нападу..[опис]..I перед нами постала проблема терміново надати ефективну допомогу постраждалим від **терористичного нападу**...[73]*

Переклад зроблений на основі широкого контексту через конкретизацію іменника *disaster*, що базується на інформації отриманій раніше.

Досить поширеним явищем у сучасній англійській мові є вживання дієприкметників минулого часу або прикметників, утворених за цим зразком, в якості визначень. До способів їх перекладу належать розгортання та заміни

частин мови: *attempted coup* – спроба зробити переворот, *their guessed but unknown parts* – невідомі небезпеки, про які вони тільки здогадувалися і т.д.

Пор.: (E): *I heard there was a big scandal on set, it almost put your career in jeopardy.*

(J): *I knew that we must find a negotiated solution, but he didn't want to agree to the terms...*

Переклад:

– Я чула був великий скандал на знімальному майданчику, це майже поставило твою кар'єру під загрозу.

– Я розумів, що треба вирішувати конфлікт шляхом переговорів, але він не хотів погоджуватися з умовами... [60]

У процесі перекладу визначень, за допомогою яких вираз стає більш стислим (одиничних прикметників, словосполучень і простих речень) потрібна декомпресія. При цьому смислове наповнення таких висловів може бути надзвичайно великим. Це досягається за рахунок розширення меж сполучуваності використаних одиниць. Саме їх широка сполучуваність сприяє збільшенню смислового навантаження і експресивності [35, с. 38]. Іноді словосполучення, що виконують роль означення, є досить дивними за сполучуваністю і стислими за змістом. Часто вони не мають відповідних еквівалентів в українській мові. Їх широка сполучуваність змушує перекладача звернутися до підрядного речення, оскільки лише за допомогою нього можна повністю передати їх зміст.

Пор.:

(JF): *It was like...15 years ago..?*

(JS): *Yeah..it's a..I felt quite strange while reading a long ago script...and now it becomes a part of your life again.*

Переклад:

– Це було...здається 15 років тому...?

– Так...Я почувався дуже дивно під час читання сценарію, що мав місце давним-давно...а зараз це знову стає частиною твого життя. [72]

Вживаючи віддієслівні форми (герундій, інфінітив, дієприкметник) під час перекладу, можна досягти значної компресії тексту, оскільки у цих структурах відсутні еквіваленти в українській мові. Найбільш часто вживаним серед вказаних безособових форм є інфінітив. З його допомогою можна найбільш ефективно досягти спрощення та економності тексту. При цьому інфінітив може вживатися як у формі активного стану, так і пасивного [6, с. 121]. Ще один спосіб досягти компресії – дієприкметникова конструкція.

Пор.:

(G): *That day, **playing it for the 5th hour**, I didn't expect to receive any calls...I was **informed to get the role**...* При цьому воно має таке саме значення, як і складнопідрядне речення: «***It was informed that I got the role***».

(H): *But you missed the call because you were playing The World of Tanks?*

Переклад:

– *В той день, коли я грав в неї вже п'ять годин, я не очікував ніяких дзвінків...мені повідомили, що я отримав роль..*

– *Але ти пропустив дзвінок тому що грав в Світ Танчиків? [65]*

Ще один із засобів компресії в англійській мові – герундіальний комплекс. Вона також досягається через його переклад за допомогою підрядного речення:

Пор.:

(E): *Have you ever regretted going there?*

(T): *It was a big chance for me for that time.*

Переклад:

– *Ти коли-небудь шкодувала про те, що поїхала туди?*

– *То був великий шанс для мене на той момент. [62]*

Дослідження пов'язані з вивченням аспектів перекладу мовної компресії переважно представлені дослідженнями у сфері перекладу з англійської мови на російську та українську. Це обумовлено тим, що у порівнянні з англійською мовою, довжина слів в російських та українських словах довша, і в цьому

випадку компресія більш очевидна. Але і в перекладах на англійську мову вживання компресії також розповсюджене явище.

У процесі перекладу вихідний текст може виявитися більшим за обсягом через більшу кількість складів у словах та довжини речень, зумовлених лексичними та граматичними особливостями мови перекладу. Наприклад, при перекладі з англійської мови на українську, текст може збільшитися у більш, ніж два рази [17, с. 224]. Логічним висновком було б те, що при перекладі з української мови на англійську, текст навпаки повинен зменшуватися за обсягом, завдяки таким особливостям англійської мови як відсутність відмінкових закінчень, меншої довжини слів, тощо, спрощуючи процес перекладу та уникаючи вживання компресії. Однак, дослідження показали, що компресія також широко використовується в українсько-англійській комбінації.

Перекладачі повинні вміти відрізнити лінгвістичну компресію, до якої призвів надлишок інформації від невиправданої втрати інформації, тому що повідомлення може нести більше смислове навантаження, ніж це потрібно для досягнення певної мети спілкування.

Існують різні шляхи досягнення мовної компресії у перекладі. Перший спосіб полягає в опущенні змістовних одиниць, які не впливають на реалізацію завдання комунікації та лише ускладнюють інтерпретацію повідомлення. Другий спосіб – це уникнення елементів повідомлення, які дублюють ту інформацію, що вже згадувалася у попередньому контексті. Іноді компресія тексту досягається ненавмисно через несприятливі умови роботи або недостатню компетентність перекладача, що призводить до втрати певних змістовних одиниць. І останній шлях передбачає уникнення деяких слів та граматичних конструкцій через семантико-синтаксичні відмінності у мові оригіналу та мові перекладу [13, с. 369].

Зазвичай, перекладачі звертаються до мовної компресії у таких випадках, коли у вихідному тексті повідомлення присутні багато повторень,

або вставних конструкцій, та коли його зміст можна у повному обсязі передати за допомогою меншої кількості слів.

Явище компресії при перекладі також впливає з певної низки лінгвістичних і психологічних закономірностей мовленнєвої діяльності. Обов'язковою умовою у процесі перекладу є інтерпретація найбільш значущої для правильного і повного розуміння інформації, у тому числі так званої «прецизійної» (точної) інформації. При цьому менш значущі елементи повідомлення, у вигляді вставних конструкцій, зворотів та другорядних членів речення можна уникати. Досить часто слово, яке має безліч синонімів в українській мові можна перекласти лише одним словом в англійській мові, оскільки воно не має інших відповідників, та навпаки.

Тому з'явилася потреба виокремити основні характеристики, які обов'язково підлягають перекладу для того, щоб текст перекладу повноцінно передавав зміст тексту оригіналу, був вдало та коректно підпорядкований правилам та особливостям іншомовного культурного середовища, та не призводив до міжкультурних непорозумінь. Тут мова йде про виконання функції репрезентативності під час перекладу, тобто, здатності тексту виступати повноцінною іншомовною копією оригіналу. Перекладач повинен дотримуватися ряду критеріїв репрезентативності, до яких належать повна передача інформації тексту оригіналу зі збереженням лексико-граматичних, синтаксичних і стилістичних норм мови перекладу, дотримання мети створення тексту оригіналу, його звучання, особистого ставлення автора до теми, яка обговорюється в тексті оригіналу. Уникнення або порушення хоча б одного з критеріїв репрезентативності можуть призвести до пагубних наслідків – деформації змісту повідомлення, руйнування його лексико-граматичних, синтаксичних і стилістичних норм, втрати початкового наміру мовця.

Досить часто трапляються ситуації коли перекладач приділяє занадто багато уваги перекладу другорядних прикметників або прислівників, що не несуть важливої інформації, втрачаючи при цьому важливу.

Отже, наведений вище аналіз свідчить про те, що компресія в сучасній англійській мові проявляється на всіх рівнях мовної системи і є високопродуктивним засобом мовної економії. При перекладі компресованих структур на українську мову часто доводиться звертатися до розгортання, замін і введення інших частин мови. Головною проблемою використання компресії в процесі перекладу є те, що перекладачі забувають про прихований резерв мови перекладу і замість його використання вдаються до калькування слів та порушення мовних конструкцій мови оригіналу.

3.2 Розвиток та закріплення комунікативних навичок шляхом вивчення семантичної компресії на заняттях з англійської мови

Розуміння основ смислової компресії та їх застосування на практиці має велике значення під час вивчення будь-якої мови. Як було зазначено раніше, компресія це особливий вид перефразування в основі якого лежить виокремлення основної інформації у тексті повідомлення та її відділення від другорядної інформації. Для студентів вузів володіння цими навичками грає ключову роль. Перше, де вони зустрічаються з цим явищем, це під час написання конспектів під час лекцій. Оскільки час лекції обмежений часовими рамками, лектор досить часто дотримується швидкого темпу мовлення, щоб мати змогу викласти весь запланований матеріал. Саме тут важливо вміти із всієї інформації виділити основну, оскільки занотувати абсолютно все просто неможливо. Необхідно розуміти саму суть наданої інформації, це означає що текст може бути записаний іншими засобами вираження, але при цьому зберігати свій первинний зміст. Крім семантичної компресії, студенти можуть вдаватися до компресії на морфологічному та інших мовних рівнях. Наприклад написання скорочених форм слів. Ці скорочення можуть бути наявними в офіційній системі скорочень, зрозумілі всім, або це можуть бути авторські скорочення, зрозумілі лише одній людині. Це також можуть бути різні символи, або графічні зображення.

Володіння навичками компресії та вміння застосовувати їх у реальному житті є необхідними у підготовці майбутніх перекладачів. Особливо це стосується перекладачів усного мовлення. Всім відомо, що під час конференцій, самітів чи переговорів ніхто не перериває процес мовлення та навмисно не робить паузи, щоб у перекладача була змога подумати та перекласти сказане. Переклад слово в слово може призвести до порушення структури та правил мови перекладу і стати причиною непорозуміння. Оскільки мовні конструкції мови оригіналу (МО) і мови перекладу (МП) можуть дуже сильно відрізнятися, як наприклад, у німецькій, коли заперечувальне слово *nicht* йде

в самий кінець речення. Також не рідко трапляються ситуації, коли перекладач не знає, або забув якийсь конкретне слово, або просто не почув. Зрозуміло, що він не буде зупиняти оратора та просити повторити це слово, або пояснити, що воно означає. А отже для перекладача важливо уловити головний зміст повідомлення та передати його таким чином, щоб воно було зрозумілим всім іншим, хто не володіє мовою оригіналу.

Це що стосується синхронного перекладу. Якщо мова йде про послідовний переклад, то тут у перекладача все ж таки є трохи часу щоб осмислити текст повідомлення та виконати його переклад. Тут ключову роль грають нотатки. Звичайно, часу на те, щоб повністю записувати слова немає. Тому вміння робити скорочені записи належить до окремої групи навичок, яким навчають майбутніх спеціалістів. Знову ж таки це можуть бути просто скорочення слів до певного складу, або написання лише приголосних букв, або офіційні скорочення певних висловів, або представлення інформації у вигляді схем та малюнків. Головне, щоб ці зображення відображали певні асоціації автора та були йому зрозумілі, щоб він сам міг їх потім розшифрувати.

У повсякденному житті досить поширеним прикладом семантичної компресії є анотації. Зокрема, анотації фільмів або книг. Тобто мова йде про стислий виклад головних моментів або сюжетних ліній. Це також може бути короткий опис сайту за яким можна дізнатися чи є там потрібна інформація. Необхідні навички можна отримати під час роботи копірайтером, до якої часто звертаються студенти молодших курсів. Але в вищих навчальних закладах практика написання анотацій теж досить поширена, зокрема це написання анотацій до статей. Застосування мовної компресії також лежить в основі написання тез та рефератів.

Перш за все, студенти повинні розуміти які способи компресії тексту існують. До них належать:

- 1) уникнення подробиць та другорядних деталей, що не несуть важливої інформації;
- 2) узагальнення конкретних та одиничних явищ;

3) спрощення синтаксичних структур. [34, с. 102].

Для того щоб правильно виконати смислове скорочення тексту необхідно:

- 1) пам'ятати основні правила відбіру найважливішої інформації;
- 2) вміти формулювати основні ідеї автора;
- 3) зберігати авторську послідовність подій;
- 4) передавати характер дійових осіб і обстановки без спотворень;
- 5) вміти виокремлювати основні мікротеми;
- 6) правильно узагальнювати міст вихідного тексту.

Для напрацювання навичок вживання компресії найпоширенішими є різноманітні види завдань, пов'язані з роботою з текстом, які в свою чергу сприяють розвитку навичок аналітичного читання.

Суть аналітичного читання полягає в тому, що текст необхідно поділити на складові частини, зробити їх аналіз, і на їх основі зробити власний текст. Тобто аналіз інформації в тексті відбувається з метою виконання якої-небудь комунікативної задачі. Отже, одним з видів діяльності на заняттях з англійської мови може стати написання *summary*. Студенти повинні показати, чи зрозуміли вони суть тексту, виокремити найголовнішу інформацію і, спираючись на неї, створити власний варіант тексту. Цей новий текст повинен відповідати заданим параметрам. Він повинен включати в себе всі основні ідеї автора оригіналу, відображати проблематику тексту оригіналу, бути зв'язним і приблизно в три рази коротшим [20, с. 194].

Для виконання комунікативного завдання необхідна цілеспрямована робота з напрацювання технічних прийомів роботи з текстом, тобто система вправ. Оскільки всі тексти поділяються на абзаци, актуальними є вправи, що спрямовані на визначення головної думки абзацу. Залежно від рівня володіння англійською мовою студентів, вчитель може коректувати, ускладнювати або спрощувати систему завдань. Нижче перераховані їх варіації:

- 1) *discovering the main idea* (визначення головної ідеї абзацу);
- 2) *developing the main idea* (розвиток головної ідеї абзацу, з додаванням речення або видаленням зайвого);

- 3) drawing conclusions (висновок з прочитаного);
- 4) inference or reading between the lines (читання між рядків).
- 5) paragraphing (складання абзацу або поліпшення структури абзацу).
- 6) concise writing (скорочення вихідного речення).
- 7) sentence combining (складання складного речення з декількох простих).
- 8) sentence transformation (трансформація вихідного речення) [36, с. 68].

Смислова компресія тексту лежить в основі всіх видів академічного письма: *summary composition* (переказ з елементами міркування), *abstracts* (тези або автореферат) і т. д. Нижче наведені ключові правила написання скорочених текстів.

Зазвичай, в кожному абзаці нехудожнього тексту є одне головне речення. Воно може стояти на початку абзацу (гіпотеза) або в його кінці (висновок). Часто, головна ідея розтягнута на весь абзац. У такому випадку, необхідно виділити ключові слова, а потім сформувати з них речення. Також, головна ідея може бути розписана в декількох реченнях. Тут необхідно спробувати об'єднати ці речення в одне. Необхідно уникати тривіальної, другорядної інформації, що ніяк не розвиває головну думку повідомлення.

Слід пам'ятати, що при написанні стислих текстів не потрібно включати авторські пояснення, власні приклади або статистику. Треба вміти перефразувати інформацію іншими словами. Слова типу *наприклад, отже, однак* і т.д. можуть виконувати роль слів-маркерів, які спрощують розуміння головного та другорядного і допомагають бачити структуру тексту і те, як абзаци логічно пов'язані між собою [4, с. 108].

У скороченому варіанті тексту дуже важливо чітко сформулювати перше речення (*thesis statement*), оскільки в ньому виражається проблема всього тексту.

Слід не забувати про використання в тексті дискурсивних слів, щоб він був лаконічним та зв'язним. Перероблений стислий текст повинен повністю передавати ідею та зміст авторського тексту людям, які не читали оригінал. Не можна висловлювати особисті думки та відношення до чужої ідеї, або

робити власні висновки, навіть якщо текст суперечить вашим поняттям. Інакше, у вас вийде не самері, а твір-роздум. Необхідно переконатися у процесі редагування, що всі головні теми твору увійшли в текст [19, с. 26].

Не всі види текстів підходять для написання *summary*. Занадто науковий текст може виявитися складним для розуміння студентами, а з художніми текстами застовуються зовсім інші алгоритми скорочення. Найкраще підходять проблемні або дискурсивні тексти.

Під час безпосередньої роботи з текстом слід спершу запропонувати студентам ознайомитися з ним та дати відповіді на запитання на кшталт:

- 1) До якого жанру відноситься даний текст?
- 2) Для якої читацької аудиторії він призначений?
- 3) Який рівень складності цього тексту?
- 4) Яке особисте ставлення автора до висвітленої проблеми?

Наступним кроком є запропонувати студентам своїми словами розповісти про проблематику твору та визначити мету його написання. Далі слід прочитати текст по абзацам та в кожному з них виокремити ключові поняття або речення. Це основний етап роботи, оскільки учням потрібно аналізувати інформацію та підкреслювати основні моменти.

Останнім кроком є написання власного тексту з відібраної під час аналізу інформації. Для цього слід сформулювати *thesis statement* і декілька речень, що розвивають головну думку тексту (*supporting sentences*).

Для студентів, які вивчають переклад можна запропонувати тексти різною мовою. Наприклад дати працювати з текстом українською мовою, а анотацію зробити англійською. При цьому слід не забувати про структуру мов, про їх відмінності, щоб уникнути порушення граматичних норм. Крім того, слід звернути увагу на те, що це не повинен бути просто переклад окремих речень взятих з тексту. Тобто, перед тим як приступити до виконання смислової компресії, текст всеодно необхідно спершу зрозуміти та виділити головні ідеї та проблематику.

Вивчення й аналізу синтаксичної та лексико-семантичної структури висловлювань у процесі перекладу грає важливу роль. Знання різних міжмовних відповідностей для різних мовних структур, а також систематизація компресивних методик могли би значно покращити якість роботи перекладачів.

Слід пам'ятати, що існують різні види компресії. Тому ще один вид завдань базується на використанні її окремих типів. Перший приклад – це компресія тексту за змістом. Про нього ми говорили вище. Тобто з тексту виключаються всі другорядні думки та загальні фрази, залишаючи лише найголовніше. Наступний приклад – описово передати зміст окремих частин твору. Головне щоб опис вийшов коротший, ніж оригінальний текст.

Останній метод спирається на спрощення синтаксичних структур. Тобто необхідно уникати складних дієприслівникових зворотів, конструкцій та метафориних описів. Складні речення слід розділити на прості, або спростити так, щоб з його частин утворилося одне просте.

Отже, вивчення смислової компресії є необхідним на заняттях з англійської мови, особливо для студентів-перекладачів. Існує чимало варіантів вправ для напрацювання цих навичок, але всі вони мають на меті роботу з текстом, а саме спрощенням його структури різними способами. Вміння правильно застосовувати компресію допомагає розвивати навички аналітичного та вибіркового читання. Це є необхідною навичкою як у повсякденному житті, так і в професійному, оскільки полегшує процес розуміння тексту та виконання перекладу. Подальші майбутні дослідження у галузі міжмовних співвідношень могли би суттєво підвищити рівень підготовки та якість роботи перекладачів.

ВИСНОВКИ

У роботі було встановлено, що семантична компресія – це широке поняття, що базується на різноманітних мовних трансформаціях, починаючи з перетворень на рівні слів і закінчуючи зміною всього тексту. Лінгвістична компресія застосовується в цілому в усному і письмовому дискурсі, у формальних і неформальних текстах, та з кожним роком розширює і поглиблює сферу свого впливу. Це такий вид перефразування, що спирається на характеристики властивих мовній системі, суть якого полягає у спрощенні довгих деталізованих синтаксичних структур до менш складних, при цьому не втрачаючи здатність передавати повний обсяг інформації на рівні з розгорнутими та деталізованими структурами.

Було розглянуто основні мовні прийоми, які допомагають зробити текст більш лаконічним та стислим. При цьому текст не втрачає частину інформації, зберігає емоційне та конотативне забарвлення, але його сприйняття стає більш оптимальним. До них відносяться спрощення синтаксичних структур, а саме уникнення складних речень, описів та дієприслівникових зворотів.

Було з'ясовано, що прояви компресії можна спостерігати на різних мовних рівнях, зокрема фонетичному, морфологічному, синтаксичному, лексичному та семантичному. У всіх випадках на неї впливають закони теорії інформації, тобто компресії підлягають надлишкові елементи.

Фонетична компресія відображається у порушенні фонетичної норми мовлення, коли при вимові деяких слів спрощуються акустичні зусилля, які на це витрачаються, через редукацію, асиміляцію, втрату, злиття та інші процеси. Морфологічний рівень характеризується створенням скорочених розмовних форм слів і висловів шляхом використання особливих морфем, які не вважаються порушенням мовної структури. Лексико-граматичний рівень характеризується використанням коротких, часто одноморфемних слів, слів з широкою семантикою, займенників і тд.

Синтаксична компресія передбачає стиснення знакової структури шляхом еліпсису, граматичної неповноти. До синтаксичної компресії відносяться процеси, що сприяють зменшенню розміру висловлювання. Базисом для синтаксичної компресії слугує уникнення найменш значущих в смисловому, структурному і комунікативному плані другорядних елементів, словосполучень і частин речення. Синтаксична компресія передбачає скорочення знакової структури такими способами, як контамінація, членування і парцелляція, еліпсис, універбація, абревіація, слова-композиції, включення та використання іншомовних слів або компонентів. Синтаксична компресія досягається членуванням висловлювань, збільшенням числа номінативних та неповних речень.

На семантичному рівні явище компресії передбачає використання прихованих смислів, пресупозицій, імплікатури. В цілому компресія тексту виражається в зменшенні формально-граматичних засобів зв'язку і підвищенні інформативності мовних одиниць.

Було з'ясовано, що при перекладі компресованих структур на українську мову часто доводиться звертатися до розгортання, заміни і введення інших частин мови. Головною проблемою використання компресії в процесі перекладу є те, що перекладачі забувають про прихований резерв мови перекладу і замість його використання вдаються до калькування слів та порушення мовних конструкцій мови оригіналу.

Було встановлено, що медіадискурс – це сукупність процесів і продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації в усьому багатстві і складності їх взаємодії. Визначальними одиницями медіадискурсу, які поділяють загальну інформацію на окремі підтеми, є медіатексти, тому аналіз медіадискурсу без вивчення поняття «медіатекст» неможливе. Відмінності між медіатекстом і медіадискурсом можна простежити за допомогою комунікаційної моделі, яка є ключовим поняттям для теорії комунікації і допомагає представити процес людського спілкування в найбільш повному структурованому вигляді. Універсальний варіант комунікаційної моделі

містить наступні компоненти комунікації: відправник повідомлення, одержувач повідомлення, канал, зворотній зв'язок, саме повідомлення, процеси кодування і декодування повідомлення, а також ситуація спілкування або контекст.

Було досліджено мовленнєві особливості ток-шоу і встановлено, що вони являють собою окремий дискурс, в якому патерни комунікативної та соціальної поведінки можуть бути пов'язані з більш ніж одним типом дискурсу, в яких можуть використовуватися інші форми розмови, такі як інтерв'ю, дебати, ситкоми, ігрові шоу та вікторини. У ток-шоу міжособистісна бесіда орієнтована на публічні обговорення з використанням частково розмовних, частково інституційних дискурсивних конвенцій і стратегій, що передбачає стирання кордонів між традиційними дихотоміями, такими як публічний і приватний, колективний і особистий досвід, експертні знання і досвід. Важливими елементами ток-шоу є чіткість і структурованість ток-шоу, легкість розмови, ілюзія того, що події відбуваються в теперішньому часі.

Було запропоновано шляхи вивчення компресії на заняттях з англійської мови. До них відносяться різноманітні варіанти текстових перетворень, що призводять до скорочення його структури, але зберігаючи основну інформацію. Зокрема написання самері, тез, аналітичне та вибіркоче читання, виділення головної думки твору та задуму автора, перетворення на синтаксичному та лексичному рівнях.

Таким чином, наукове обґрунтування мовних трансформацій, що впливають на смислову та інформаційну ємність тексту та зміни, що відбуваються у структурі мови через застосування різних видів компресії представляють перспективу подальших досліджень.

Я, Тітарева Марія Станіславівна, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» «Особливості актуалізації семантичної компресії у популярних англомовних ток-шоу» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до

інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Zuzanna', written in a cursive style.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акинфиев С. Н. Развлекательное телевидение: определение, классификация, жанры : *вестник Московского университета*. Серия «Журналистика», 2008. 110-124 с.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Москва : изд-во «УРСС», 2010. 240 с.
3. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : *посібник для перекладацьких відділень вузів*. Вінниця : вид-во «Нова книга», 2012. 160 с.
4. Вовченко О. О. Комунікативно-прагматичний аспект складних іменників зі скомпресованим компонентом. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики: *зб. наук. пр.* / відп. ред Н. М. Корбозерова. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2005. 61–68 с.
5. Гармаш О. Л. Англомова епідигматика та розвиток вокабуляру : монографія. Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. 128 с.
6. Гусак І. П. Структура та прагматика фрагментованих лексичних одиниць у сучасній англійській мові (на матеріалі мови мас-медіа) : *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови»*. Львів, 2005. 22 с.
7. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика : систематический подход к изучению языка СМИ: *Современная английская медиаречь*. Москва : изд-во «Наука», 2008. 264 с.
8. Ємельянова О. В, Малай А. А. Особливості використання фоностилістичних засобів у англомовному рекламному дискурсі. Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : *матеріали V Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів*. Суми : СумДУ, 2018. 33-35 с.

9. Єнікєєва С. М. Скорочення слова як механізм формотворення та словотворення в сучасній англійській мові : *вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир : Ред. видав. відділ Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка, 2006. 93–96 с.
10. Желтухіна М. Р. Про зміст дискурсу мас-медіа : *вісник Луганського педагогічного університету імені Тараса Шевченка*. Луганськ, 2007. 27-40 с.
11. Занина Е. В. Обучение приемам содержательной компрессии текста на уроках русского языка : *интернет-журнал «Наша сеть»*. URL: <http://nsportal.ru> (дата звернення: 20.09.20)
12. Калашник Н.Г. Компресія тексту. Алгоритм реферату і анотації. Основи перекладацького реферування. *Теорія та практика перекладу : навч. посібник*. Запоріжжя: ВАТ «Мотор-Січ», 2004. 103-122 с.
13. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову : *Навчальний посібник-довідник для студентів вищих навчальних закладів*. Вінниця : вид-во «Нова Книга», 2003. 608 с.
14. Кобякова І.К, Таран Л.О. Аналіз лексичних одиниць засобів масової інформації. Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : *матеріали V Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників*. Суми : СумДУ, 2017. 62-64 с.
15. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс : к методологии исследования: *научные ведомости Белгородского государственного университета*, 2010. 13-21 с.
16. Коробкіна Н.І. Деякі функції сучасних компресивних окказіоналізмів як відображення мовної економії. *Грані пізнання*, 2013. 151-157 с.
17. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Москва : изд-во «ЕТС», 2001. 424 с.
18. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця : вид-во «Нова Книга», 2001. 445 с.

19. Короленко І. С. Основні лінгвістичні характеристики дискурсу публік рілейшнз у мережі Інтернет. Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. праць / відп. ред. Н. М. Корбозерова. Київ: ВЦ КНЛУ, 2004. 51–66 с.
20. Крылова М. Н. Введение в языкознание для бакалавров : учебное пособие, Саратов : Вузовская образование, 2014. 275 с.
21. Лебедева С. В. Хештег в мові та мовленні : сутність проблеми. Теорія мови і міжкультурна комунікація, 2019. 103-111 с.
22. Левицький А. Е., Шелудько А. В. Функціональний аспект неактивних типів словотворення : українсько-англійські та англо-українські паралелі. *Філологічні трактати*, 2009. 92–98 с.
23. Леонтьев А. А. Психолінгвистические единицы и порождение речевого высказывания. Москва : изд-во «КомКнига», 2007. 312 с.
24. Парканский А. Б. Сьогодні і завтра американського телебачення. США і Канада : економіка, політика, культура. 2017. 42-61 с.
25. Передриенко Т. Ю. Англо-американизмы как способ языковой компрессии. Челябинск : изд-во Юго-Уральского. гос. университета, 2014. 1258-1262 с.
26. Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс : лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти : монографія. Ніжин : вид-тво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. 391 с
27. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации. URL: <http://socium.ge/downloads/komunikaciisteoria/pochepcov%20teoria%20komunikacii.pdf> (дата звернення: 12.09.20)
28. Рахманова І. Ю. Різноманітність форм англійських скорочень, співвіднесених з одним прототипом. *Світ лінгвістики і комунікації : науковий журнал*, 2015. 53-58 с.
29. Солощук Л. В. Взаємодія вербальних і невербальних компонентів комунікації у сучасному англомовному дискурсі : *автореф. дис. на*

- здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2009. 37 с.
30. Стеценко Н. М. О соотношении понятий текст – медиатекст – медиадискурс. *Ученые записки Таврического национального ун-та им. В. И. Вернадского*. Сер. Филология. Социальные коммуникации, 2011. 372–378 с.
31. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : монографія. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2003. 388 с.
32. Суська О.О. Слово. Символ. Текст. Київ, 2006. 211-226 с.
33. Уварова Е. А. Медиатекст и медиадискурс : к проблеме соотношения понятий : *вестник Московского государственного областного университета*. Серия : «Лингвистика», 2015 47–54 с.
34. Чернявская В. Е. От анализа текста к анализу дискурса. Текст и дискурс : традиционный и когнитивно-функциональный аспекты исследования : *сборник науч. трудов*. Рязань, 2002. 232 с.
35. Чумак Л. М. Складні та складнопохідні одиниці в словотворі сучасної англійської мови : *вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир : Вид-во ЖДПУ, 2004. 265–266 с.
36. Agamdjanova V. I. Contextual Redundancy of the Lexical Meaning of a Word. M. : Higher School, 1977, 460 p.
37. Andrea J. Krause., Elizabeth M. Goering. Local Talk in the Global Village : An Intercultural Comparison of American and German Talk Shows : *Hungarian Popular Culture*, 1995. 503 p.
38. Carbaugh D. Cultural Discourse Analysis : Communication Practices and Intercultural Encounters November : *Journal of Intercultural Communication Research*, 2007. 167-182 p.
39. Fairclough N. Media Discourse. London : Hodder Arnold, 1995. 213 p.
40. Ilie C. Question-response argumentation in talk shows : *Journal of Pragmatics*, North-Holland, 2001. 113 p.

41. Jefferson G. A sketch of Some Orderly Aspects of Overlap in Natural Conversation, 2004. 229 p.
42. Koshik I. A. Designedly incomplete utterances : A pedagogical practice for eliciting knowledge displays in error correction sequences. *Research on Language & Social Interaction*, 2002. 55 p.
43. Leech G. English in Advertising : A Linguistic Study of Advertising in Great Britain. London: Longman, 1978. 265 p.
44. Lerner G. H. On the “semi-permeable” character of grammatical units in conversation: Conditional entry into the turn space of another speaker. *Interaction and grammar*. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1996. 237 p.
45. Lerner G. H. Turn design and the organization of participation in instructional activities. *Discourse Processes*, 1995. 118 p.
46. McCarthy M. Discourse Analysis for Language Teachers. Cambridge : *Cambridge University Press*, 1994. 401 p.
47. Nida E. A Componential Analysis of Meaning. Paris : Moton, 1975. 272 p.
48. Silverblatt A. Media Literacy : Keys to Interpreting Media Messages / 4th Edition. London: Praeger, 2001. 550 p.
49. Walker G. Coordination and interpretation of vocal and visible resources : “Trail-off” conjunctions. *Language and Speech*, 2012. 163 p.
50. Wayne M. All Talk : The Talkshow in Media Culture. Philadelphia : *Temple University Press*, 1993. 178p.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

51. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов : *справочное издание*. Москва : изд-во «КомКнига», 2007. 576 с.
52. Білодід І. К. Словник української мови : в 11 томах. Київ: вид-во «Наукова думка», 1977. 872 с.

53. Левицький А. Е., Трищенко І. В., Лобода Ю. А. Комуникативні стратегії. Англійська мова як друга іноземна. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014. 543 с.
54. Михалова О. І., Тарасюк К. І. Англійська мова. Англійські лексичні та графічні скорочення, напівскорочення, ініціали імен людей, аббревіатури, що виникли під час листування електронною поштою та акроніми. Київ : ТОФ Видавничий Дім Спорт, 2008. 26 с.
55. Скопненко О. І., Цимбалюк Т. В. Сучасний словник іншомовних слів. Київ: вид-во «Довіра», 2006. 494 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

56. The Ellen Show : Does Sarah Paulson Laugh Like the Cowardly Lion? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zH2CfC2yfdE> (дата звернення: 06.10.20).
57. The Ellen Show : Ellen Attempts to Get Michael B. Jordan to Say the Secret Word. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TSe5kAfxJAK> (дата звернення: 06.10.20).
58. The Ellen Show : Ellen Reveals She Dated Brad Pitt's Ex-Girlfriend URL: https://www.youtube.com/watch?v=AhjWCTp9i_k (дата звернення: 06.10.20).
59. The Ellen Show : «Game of Thrones» Star Emilia Clarke Heats Things Up. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nCVMCFvXAJU> (дата звернення: 02.11.20).
60. The Ellen Show : Leo's Bad Luck. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fNJI2A0v8yI&t=10s> (дата звернення: 02.11.20).
61. The Ellen Show : Penelope Cruz Tries to Teach Ellen Spanish. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Djw1PmpZt9w> (дата звернення: 15.10.20).

62. The Ellen Show : Taylor Swift's Full Interview with Ellen. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=on4bHNdUm-I> (дата звернення: 15.10.20).
63. The Ellen show : Zac Efron Exhibits Some Bad Behavior, URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UsRrQUxcCxE> (дата звернення: 04.11.20).
64. The Graham Norton Show : April 19, 2019 URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9kcnkNWZV0U> (дата звернення: 04.11.20).
65. The Graham Norton Show : Ben Affleck, Henry Cavill, Amy Adams URL: <https://www.youtube.com/watch?v=P9HR7-Cdqf8> (дата звернення: 04.11.20).
66. The Graham Norton Show : Jennifer Lawrence's Best Moments on The Graham Norton Show. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KIDvzBBxrao> (дата звернення: 06.10.20).
67. The Graham Norton Show : Johnny Depp interview 2016. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yUqrT4XxTIM> (дата звернення: 07.10.20).
68. The Graham Norton Show : Henry Cavill and Russell Crowe on sex scenes and kissing – BBC. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wXyXb4PMPrs> (дата звернення: 10.10.20).
69. The Graham Norton Show : Matthew Perry Takes The Friends Apartment Quiz URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bxEroRxGrO8> (дата звернення: 07.10.20).
70. The Graham Norton Show : Mila Kunis on The Graham Norton Show (1st March 2013). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cfEGURp-7e8> (дата звернення: 02.11.20).

71. The Graham Norton Show : Tom Cruise Held His Breath For 6 and a Half Minutes. URL: https://www.youtube.com/watch?v=xDaUWl_kaWE (дата звернення: 03.11.20).
72. The Jimmy Fallon Show : James Spader Teases the New Season of The Blacklist. URL: https://www.youtube.com/watch?v=mp81_w97P9s (дата звернення: 07.10.20).
73. The Jimmy Fallon show : Matthew McConaughey and Hugh Grant Swap Iconic Movie Lines. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wIyj1XupNXs> (дата звернення: 04.11.20).
74. The Jimmy Fallon show : Her Plane Scare Was from Ellen. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NUjlpIEF9DE> (дата звернення: 08.10.20).

SUMMARY

The paper considers the peculiarities of media discourse and media text. Media discourse refers to the type of interaction that occurs through a language platform, oral or written, in which the discourse is focused on the reader, listener or viewer, who is not necessarily present at the time of receiving information. As a special type of mass media, discourse is a social phenomenon, the main function of which is to influence the mass audience with the help of content-information and evaluation data transmitted by media channels. The central concept of media discourse is not socio-political processes, but methods of their description. The analysis of media discourse is aimed, on the one hand, at emphasizing important elements of the process of creating meaning and speech, and on the other hand, at determining the role of media context in the formation of meaning. One of the important areas of research in the field of media discourse is a critical attitude to it, namely the critical analysis of discourse (CDA). It is important to constantly evaluate the messages we receive through the media from a subjective and objective point of view.

The paper also highlights the language and speech features of the talk show. Talk shows are a rather confrontational discursive genre, a widely influential media phenomenon, as well as a politically and morally contradictory form of entertainment. The discourse of the television talk show is aimed at a large audience and is entertaining. Because television talk shows are usually broadcast live, they involve a spontaneous conversation between participants, usually between the host and the guest, and in some shows more than one guest. In all cases, television talk shows exist within the conversational environment. A talk show is a hybrid discourse in which patterns of communicative and social behavior can be associated with more than one type of discourse, in which other forms of conversation can be used, such as interviews, debates, sitcoms, game shows, and quizzes. In order to distinguish its prominent features, it is necessary to study the socio-cultural environment and the contextual factors that initiated it and continue to shape it.

The combination of stable and varied genre features of talk shows helps to determine the individual style of the program, and certain features that distinguish them from each other on American television. The presentation of information and analytical content of the talk show in an entertaining form and the image of the presenter in this genre arouse the trust of guests and popularity among viewers. It is this combination of informative and entertaining content of the program, as well as its language design allow you to place a broadcast of the program on TV channels in different countries and on the Internet.

Communication in the genre of talk shows has the following features:

1) talk show is a holistic socio-communicative situation, in which we see a combination of interpersonal and mass communication;

2) talk shows can be described as short-term communication, the main features of which are informality and mobility;

3) interpersonal interaction in a talk show is flexible, as close as possible to everyday communication;

4) the main feature of communication in the genre of talk shows, which distinguishes it from other television genres, is the high level of feedback from the audience.

In general, television discourse should be attributed to the status-oriented, institutional type of discourse, which is represented by a number of different types that differ in different societies according to areas of communication and established social institutions, such as political, business, scientific, pedagogical, medical, military, media, sports, religious, legal and other types of discourse.

Hosts often use designed incomplete utterances (DIUs) in dialogues. The purpose of their use depends on different extralinguistic situations, so they can be interpreted differently depending on the context. Sometimes in the process of dialogue the host wants to get a more detailed answer from his interlocutor. To do this, he can intentionally end his line with a word, often a conjunction, which involves its continuation by another speaker. Therefore, part of the work also focuses

on the study of the phenomenon of designed incomplete utterances in dialogic fragments of talk shows.

Leading talk shows use DIUs for three purposes: 1) to get a more detailed answer from the guest, 2) to initiate the joint completion of the remark, and 3) to avoid repeating questions that have already been asked in previous remarks. Characteristically, the speaker completes the incomplete utterance with words, often conjunctions, which provide some logical complement, such as *or*, *but* and others. Also important are phonetic means, such as lengthening the vowel, or repeating the last word (phrase), increasing intonation and pause. A deliberately broken phrase can be accompanied by gestures or looks, which are a kind of hint for the interlocutor what action is expected of them, depending on the context and situation. The use of compression in the texts of talk shows can significantly save airtime, and is also an example of game interaction, or friendly understanding between interlocutors, which causes pleasant emotions in the audience.

The main attention is paid to the study of means of speech compression, its types and features. Compression is a very broad concept, the essence of which is a variety of linguistic transformations, ranging from transformations at the word level and ending with the change of the whole text. Linguistic compression is used in general in oral and written discourse, in formal and informal texts, and each year expands and deepens its sphere of influence. The term "compression" has a wide range of applications, it refers to all legal ways to implement the principle of economy in language. Applying compression helps to make the text more concise and laconic. Manifestations of compression can be observed at different language levels. Phonetic compression is manifested in the violation of the phonetic norm due to the rapid pace of speech and lack of formality, when the pronunciation of some words is minimized acoustic effort spent on it.

At the morphological level, it is the creation of abbreviated colloquial forms of words and expressions achieved through the use of special morphemes. Such abbreviated forms are described morphologically, ie are not considered a violation of language structure.

The lexical and grammatical level is characterized by the use of short, often single-morpheme words, words with broad semantics, pronouns, and so on.

Syntactic compression involves the compression of the sign structure by ellipse, grammatical incompleteness. Syntactic compression includes processes that help reduce the size of the statement. The basis for syntactic compression is the avoidance of the least significant in semantic, structural and communicative terms of secondary elements, phrases and parts of the sentence. Syntactic compression is achieved by articulating statements, increasing the number of nominative and incomplete sentences.

At the semantic level, the phenomenon of compression involves the use of hidden meanings, presuppositions, implicatures. In general, the compression of the text is expressed in the reduction of formal and grammatical means of communication and increase the informativeness of language units. Verbal brevity of syntactic units and semantic capacity is achieved by increasing the role of implicit means of communication. The context and situation of communication play an important role in deriving implicit content. With the help of implicit information, the addressee has the opportunity to independently deduce information based on existing lexical units.

An important place in the study is the problem of translating texts that have undergone semantic compression. The work suggests ways to translate such fragments that are best suited for a particular case. The need for quality and correct translation has led to the need for a translator to turn to ways to save time and minimize information loss. Difficulties arise, first of all, due to lack of time, the need to maintain a certain rhythm of speech, due to differences in the syntactic structures of languages. All this can lead to a violation of the syntactic structure of the sentence, abuse of the means of compression and even cases of loss of meaningful, relevant information. There are different ways to achieve speech compression in translation. The first way is to omit meaningful units that do not affect the implementation of the communication task and only complicate the interpretation of the message. The second way is to avoid elements of the message that duplicate the information

already mentioned in the previous context. Sometimes the compression of the text is achieved unintentionally due to unfavorable working conditions or insufficient competence of the translator, which leads to the loss of certain content units. And the last way involves the avoidance of some words and grammatical constructions due to semantic and syntactic differences in the original language and the language of translation.

The phenomenon of compression in translation also follows from a number of linguistic and psychological patterns of speech activity. A prerequisite in the translation process is the interpretation of the most important for the correct and complete understanding of information, including the so-called "precise" (accurate) information. In this case, less significant elements of the message, in the form of insert constructions, inversions and secondary members of the sentence can be avoided. Quite often a word that has many synonyms in the Ukrainian language can be translated by only one word in the English language, because it has no other equivalents, and vice versa.

The translator must adhere to a number of representativeness criteria, which include full transfer of information to the original text while preserving the lexical, grammatical, syntactic and stylistic norms of the translated language, the purpose of creating the original text, its sound, personal attitude to the topic discussed in the original text. Avoidance or violation of at least one of the criteria of representativeness can lead to disastrous consequences – deformation of the content of the message, the destruction of its lexical, grammatical, syntactic and stylistic norms, the loss of the original intention of the speaker.

The paper emphasizes the importance of studying the means of compression in English classes. Compression skills and the ability to apply them in real life are essential in the training of future translators. This is especially true for interpreters. Everyone knows that during conferences, summits or negotiations, no one interrupts the speech process and deliberately pauses so that the translator has the opportunity to think and translate what is said. Word-to-word translation can disrupt the structure and rules of the language of translation and cause misunderstandings.

There are many options for exercises to develop these skills, but they all aim to work with the text, namely to simplify its structure in different ways. For example, one of the activities in English classes can be writing a summary. Students must show whether they understand the essence of the text, highlight the most important information and, based on it, create their own version of the text. This new text must match the specified parameters. It should include all the main ideas of the author of the original, reflect the issues of the original text, be coherent and about three times shorter. The ability to apply compression correctly helps to develop analytical and selective reading skills. This is a necessary skill both in everyday life and in professional life, as it facilitates the process of understanding the text and performing the translation. Further future research in the field of interlingual relations could significantly improve the level of training and quality of work of translators.

Key words: media discourse, media text, talk show, dialogue, language compression, text, translation.